

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, O. P. S., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2015

ONDŘEJ TESAŘ

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, O. P. S., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**LEGÁLNÍ A NELEGÁLNÍ MIGRACE
DO EVROPSKÉ UNIE**

Autor práce: Ondřej Tesař

Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost

Forma studia: Kombinovaná

Vedoucí práce: doc. Dr. Mgr. Lubomír Pána, Ph.D.

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2015

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v této práci.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění.

.....

Na tomto místě bych rád poděkoval panu doc. Dr. Mgr. Lubomíru Pánovi, Ph.D. za cenné připomínky a odborné rady, kterými přispěl k vypracování této bakalářské práce.

ABSTRAKT

TESAŘ, O. *Legální a nelegální migrace do Evropské unie : bakalářská práce.*
České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, o. p. s., 2015.
40 s. Vedoucí bakalářské práce : doc. Dr. Mgr. Lubomír Pána, Ph.D.

Klíčová slova: Česká republika, Evropská unie, migrace, Schengenská smlouva,
Schengenský prostor, státní občanství

Práce analyzuje různé druhy migrace do zemí Evropské unie. Dále hodnotí její pozitiva a negativa jak pro evropskou společnost, tak pro samotné imigranty. Také zanalyzuje dopady imigrace z různých kultur do Evropské unie na samotné kulturně-sociálně-politické prostředí v Evropě. Práce také analyzuje historii a vývoj Schengenské smlouvy a její postupnou aplikaci v praxi, hodnotí a porovnává pravidla pohybu občanů členských států Evropské unie a třetích zemí v Schengenském prostoru. Při zpracování bakalářské práce na téma Legální a nelegální migrace do Evropské unie je první část věnovaná legální migraci do Evropské unie analyzována zákony České republiky týkající se této oblasti práva. Jsou hodnoceny legální formy pobytu v Evropské unii a způsob jejich nabytí občany třetích zemí. V části zabývající se nelegální migrací práce analyzuje písemné prameny věnující se této problematice. Jsou analyzovány převaděčské migrační cesty do Evropské unie a jejich intenzita v závislosti na hospodářsko-politických změnách v zdrojových i cílových zemích. Dále je vycházeno z oficiálních statistik zemí Evropské unie, ať už z Eurostatu či jednotlivých států.

ABSTRACT

TESAŘ, O. *Legal and Illegal Migration into the European Union : Bachelor thesis*. České Budějovice : The College of European and Regional Studies, 2015. 40 s. Supervisor : doc. Dr. Mgr. Lubomír Pána, Ph.D.

Key words: Czech republic, the European union, migration, the Schengen Area, the Schengen Agreement, citizenship

The thesis analyzes the different types of migration to countries of the European Union. It also evaluates the pros and cons of how European society and immigrants themselves. It also analyzes the impact of immigration from different cultures to the European Union on the actual socio-cultural-political environment in Europe. It also analyzes the history and development of the Schengen Treaty and its gradual application in practice, evaluates and compares the rules of movement for citizens of EU Member States and third countries in the Schengen area. When processing of the thesis legal and illegal immigration into the European Union is the first part dedicated to legal migration to the European Union analyzed the laws of the Czech Republic regarding this area of law. They evaluated the legal form of residence in the European Union and the method of acquisition of third country nationals. In the section dealing with illegal migration analyzes the written sources dealing with these problems. They analyzed smuggling migration routes into the European Union and its intensity depending on the economic and political changes in both source and destination countries. Furthermore started from official statistics of the European Union, whether from Eurostat or individual states.

OBSAH

ÚVOD	7
1. Cíl a metodika bakalářské práce	10
2. Nelegální migrace do Evropské unie	13
2.1 Schengenský prostor	13
2.2 Legální migrace do Evropské unie.....	17
2.3 Nelegální migrace do Evropské unie.....	25
3. Legislativní rámec přistěhovalectví do České republiky	40
3.1. Státní občanství České republiky a jeho způsoby nabytí	40
3.2. Novodobá historie přistěhovalectví do českých zemí	43
ZÁVĚR	47
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ	49

Úvod

Migrace obyvatel do Západní Evropy, prakticky z celého světa, je fenomén, který započal v po 2. světové válce. Z počátku byli přistěhovalci v nové domovině jen jakousi kuriozitou, postupem času však začali velmi výrazně ovlivňovat kulturně-sociální prostředí svobodné části kontinentu. Všeobecně platilo a dodnes platí, že do té které západoevropské země přichází obyvatelé převážně z jejích bývalých kolonií. Ty v dekáдах po válce, až do sedmdesátých let, získávaly nezávislost. Koloniální a postkoloniální země byly první, které se staly cílem migrantů. Pomineme-li emigraci občanů z Východního bloku v době studené války, která zdaleka neovlivnila Západní Evropu. Po revolucích na konci osmdesátých let se tyto státy postupně připojily k evropské integraci. Všechny nové elity, jimž po roce 1989 připadla moc, zvolily návrat do Evropy, politickou demokracii a modernizaci západního typu s tržním hospodářstvím a soukromím vlastnictvím.¹ Potom přistěhovalecké vlny z Afriky ale i ze Středního východu, významně přetvořily kulturně-sociální, ale i etnickou tvář Starého kontinentu.

Bakalářská práce je tématicky rozdělena do čtyř částí. První se zabývá způsoby legální migrace do Evropské unie, druhá část nelegálními způsoby migrace do Evropské unie. Třetí začleněním imigrantů do společnosti v zemích Evropské unie a čtvrtá pak sociálně-kulturními změnami společností v zemích Evropské unie způsobenou imigrací. V posledních dvou tématických částech budou zkoumány kauzální vztahy mezi společenskými jevy způsobené přítomností nové relativně početné skupiny imigrantů v původních společnostech evropských zemí, které mají významný vliv na kulturně-sociální vývoj těchto zemí. Kultura mimo jiné představuje nebiologický prostředek adaptace člověka na přírodní prostředí.²

Migrace do Evropy má mnoho různých podob. Nejde jenom o legální či nelegální způsob. Zásadní dopady na společnost cílové země má pochopitelně kulturně-civilizační okruh příchozích, společenské postavení v jejich původní

---

1 KŘEN, J. *Dvě století střední Evropy*. Příbram, 2005. s. 1007.

2 SOUKUP, M. *Základy kulturní antropologie*. Praha, 2009. s. 59.

vlasti a tamější materiální zabezpečení a v neposlední řadě etnický původ. Již bylo uvedeno, že každá země Západní Evropy se stala cílem obyvatel z jiných částí světa, především z jejich bývalých kolonií. Imigrace do té které země nezačala ve stejné době a se stejnou intenzitou. To ovlivnilo i její rozdílné vnímání v jednotlivých cílových zemích.

Integrace imigrantů do společnosti má několik rovin. Jednou je integrace prvotních příchozích, kteří se narodili mimo Evropu a přišli do ní s vidinou lepšího života. Rozdíl je i v tom, zdali migranti míří do země, kde zatím žádní jiní nejsou, jako tomu bylo v padesátých a letech 20. století nebo do země, kde již existuje diaspora jejich národa. I toto ovlivňuje vstřícnost a ochotu domorodé společnosti k přijetí příchozích. Například ve Francii vzniká nová islámská městská kultura.³

Vzhledem k tomu že má přistěhovalectví v Západní Evropě již sedmdesátiletou a ve Střední Evropě včetně České republiky dvaceti pětiletou historii, změnily se s postupem času i země odkud přistěhovalci přicházejí. Příkladem země kde došlo k významnému ekonomicko-sociálně-politickému posunu směrem k západoevropskému standartu je nepochybně Turecko, ale i Vietnam. O sociálně-politickém posunu lze hovořit v případě Ukrajiny. Tyto změny byly nemalou měrou ovlivněny zpětnou vazbou emigrantských komunit v Evropě. Protikladem komunitního uspořádání je moderní společnost, která drží pohromadě prostřednictvím abstraktních mechanismů a neosobních závislostí a reprodukuje se skrze uzavírané kontrakty, mající zpravidla charakter účelově smluvních vztahů.⁴

Jsou však případy států, kdy se ekonomicko-sociálně-politická propast mezi nimi a Evropu prohlubuje. Příkladem je Pákistán, Alžírsko, Somálsko. Důvodem jsou občanské války, faktický rozpad instituce státu, politická nestabilita a tak dále. Příchozí z těchto zemí většinou míří do ghett, tvořenými jejich krajany, z čehož vznikají prakticky neřešitelné problémy pro danou zemi.

Občanské války a lokální konflikty vznikají také v takřka umělých státech vytvořených perem na mapě, a to v době rozpadu nebo dělení kolonií

3 FROUZOVÁ, M. ed. *Mříže v ráji*. Vyšehrad, 2006. s. 83.

4 KELLER, J. *Dějiny klasické sociologie*. Praha, 2005. s. 391.

bývalými koloniálními mocnostmi. Toto rozdělení území na státy ovšem nebere ohled na všechny národnostní skupiny.⁵

Migrace je v posledních desetiletích globální fenomén a ne vždy jde o legální formu, proto se z ní stal doslova celosvětový zločinecký byznys.

---

⁵ SHARPE, M.E. *Světový terorismus*. Praha, 2001. s. 521.

1 Cíl a metodika bakalářské práce

Cílem bakalářské práce je analyzovat druhy migrace do zemí Evropské unie, a to z hlediska legality. Dále zhodnotit pozitiva a negativa jejího vlivu jak pro evropskou společnost, tak pro samotné imigranty. Za prvé popsat právní postupy pro získání trvalého pobytu a posléze státního občanství v České republice a v některých ostatních státech Evropské unie. Zanalyzovat jakými způsoby a občany kterých zemí jsou nejvíce využívány. Za druhé popsat způsoby nelegální migrace do Evropské unie a zhodnotit mechanismy pomocí kterých se provádějí.

Dalším cílem bakalářské práce je analyzovat dopady imigrace do Evropské unie z různých kultur a civilizačních okruhů na kulturně-sociálně-politické prostředí v Evropě. Tento fenomén se stal aktuální v západní Evropě již od padesátých let 20. století, kdy do demokratické části kontinentu začaly přicházet různými způsoby první skutečně velké skupiny přistěhovalců z především bývalých kolonií.

Postupem času, jak se koloniální državy západních států rozpadaly, stávala se migrace z těchto bývalých kolonií v některých státech masovou záležitostí. To v cílových státech výrazně změnilo jak etnické složení obyvatel, tak sociálně-kulturní prostředí. Postupně se tato změna ve skladbě společnosti odrazila i v zahraniční politice západoevropských států vůči oblastem odkud tyto přistěhovalci pocházejí. Toto nové sociální uspořádání společností západní Evropy ovlivňovali a ovlivňují i potomci příchozích, kteří byli a jsou stále spjatí s kulturním prostředím původní domoviny svých předků přímo či nepřímo. Ať už svými příbuznými jenž zůstali v „pravlasti“, tak prostředím ve kterém vyrůstali, a které bylo ovlivněno jejich rodiči.

Míra integrace přistěhovalců je v různých částech Evropské unie různá. Závisí na počtu příchozích, regionu světa odkud pochází a také na společnosti, která by je měla přijmout. Jsou zkoumány kauzální vztahy mezi společenskými

jevy způsobené přítomností nové relativně početné skupiny imigrantů v původních společnostech evropských zemí, které mají významný vliv na kulturně-sociální vývoj v těchto zemích.

Práce analyzuje nejrůznější statistiky, ať už z Eurostatu, Českého statistického úřadu, či statistiky z jednotlivých zemí Evropské unie, především Německa, Polska, Rakouska a Slovenska, které se týkají přistěhovalectví. A to nejen co se týče počtu příchozích a jejich etnickým složením, ale i analýzou právních norem týkající se přistěhovalectví, jelikož se tyto právní normy v jednotlivých státech Evropské unie vzájemně liší. Dále analýzou poznatků z literatury, a to metodou historickou a statistickou sociologického výzkumu.

Při zpracování bakalářské práce na téma Legální a nelegální migrace do Evropské unie je první část věnovaná legální migraci do Evropské unie analyzovány zákony České republiky týkající se této oblasti práva. V části zabývající se nelegální migrací jsou analyzovány písemné prameny věnující se této problematice. V kapitole začleněním imigrantů do společnosti v zemích Evropské unie jsou analyzovány sociologické výzkumy v České republice i některých ostatních státech zemích Evropské unie. V části zabývající se sociálně-kulturními změnami společností v zemích Evropské unie způsobenou imigrací jsou zpracovány a analyzovány písemné prameny věnované této skutečnosti. Dále je vycházeno z oficiálních statistik zemí Evropské unie, ať už z Eurostatu či jednotlivých států.

V teoretické části jsou popsány právní postupy pro získání přechodného či trvalého pobytu na území České republiky a následně státního občanství a to i v některých dalších zemích Evropské unie, dále pak formy nelegální imigrace a popis jakým způsobem je tato nelegální činnost organizována. Dále je popsána míra a stupně integrace přistěhovalců do evropské společnosti. Zde jsou analyzovány sociologické výzkumy a statistiky. V poslední tématická část popisuje k jakým kulturně-sociálním změnám dochází v částech Evropy, kde imigranti a jejich potomci tvoří stále již podstatnou část obyvatelstva.

Praktická část práce vychází z metody rozboru dokumentů, analýzy dat, redukce, organizace, syntézy a sumarizace informací s cílem dát výsledkům

význam a provádět úvahy podporované validní evidencí. Analýza dokumentů je analýza jakýchkoliv dokumentů, které nebyly vytvořeny za účelem našeho výzkumu. Záznamem mohou být právě tak dobře psané dokumenty jako jakékoliv materiální stopy lidského chování.⁶

Analýza dat v práci je konstruktivní, typologická, statistické zpracování písemných dokumentů a obsahová analýza.

Cílem těchto výzkumů je analýza kulturně-sociálních změn způsobená příchodem imigrantů do zemích Evropské unie.

---

⁶ PÁNA, L., SOMR, M. *Metodologie a metody výzkumu*. České Budějovice, 2007. s. 17.

2 Migrace do Evropské unie

2.1 Schengenský prostor

Nelegální migrace do Evropské unie znamená překročení vnějších státních hranic kteréhokoliv členského státu Evropské unie osobou, která nemá státní občanství státu Evropské unie, v rozporu s účinným zákonem daného státu, do kterého vstupuje. Nelegální migrací je také porušení některé zákonem předepsané podmínky pro pobyt, tj. "porušování pobytového režimu".⁷ To znamená, že osoba vstoupila na území Evropské unie legálně, ale následně zde např. pobývala déle než jí to legislativa umožňovala, nebo zde začala pracovat a podobně.

Omezovat nelegální migraci patří mezi hlavní cíle členských zemí Evropské unie k zabezpečení jejich veřejného pořádku a vnitřní bezpečnosti. Počet nelegálních cizinců v Evropské unii a potažmo v České republice v minulosti ovlivňovalo nejen zvyšování účinnosti zabezpečení vnějších hranic Evropské unie a zvyšování úsilí státních orgánů k odhalení porušení pobytového režimu, ale především válečné konflikty a nestabilita v sousedství Evropské unie. V letech 1991 až 1995 způsobila migrační vlnu do Západní Evropy válka v bývalé Jugoslávii. Následovala války v Kosovu v roce 1999, druhá Irácká válka a spojenecká Afgánská operace v roce 2003. Spojitost velkých přílivových vln imigrantů s konflikty za hranicemi Evropské unie však od počátku druhé dekády jednadvacátého století přestává platit, vzhledem k přílivu nelegálních uprchlíků do Itálie přes Středozemní moře, kdy prakticky denně připlouvá několik desítek afrických uprchlíků. To však souvisí s pádem režimu libyjského diktátora Muammara Kaddáfího v roce 2011 a následného částečného rozštěpení země a ochromení centrálních státních orgánů.

Migrační politiky do zemí Evropské unie byla z pravomoci členských států přenesena na celounijní úroveň. Je to trend, který kvůli kterému byla Evropská

---

⁷ *Nelegální migranti* [online]. 2014 cit. 2014-12-30] Dostupné na WWW: <http://www.mighealth.net/cz/index.php/Neleg%C3%A1ln%C3%AD_migranti>.

unie založena. Přesun části pravomocí z národních států na unijní úroveň. Moderní národní stát můžeme definovat jako teritoriální, právní a daňový stát.⁸ Takzvanou Smlouvou o Evropské unii podepsanou v Maastrichtu v Nizozemí dne 7. února 1992 byla zařazena do třetího pilíře spolupráce v oblasti spravedlnosti, vnitřních věcí, společné vízové, azylové a přistěhovalecké politiky. Rozhodnutí byla přijímána Radou Evropské unie na základě jednomyslnosti. Pokud byl ministr jedné členské země proti, legislativní změna nebyla přijata. To vytvářelo obtíže a proto byla v Amsterodamské smlouvě z 2. října 1997 azylová politika přesunuta do prvního pilíře. Od 1. května 1999, kdy Amsterodamská smlouva vstoupila v platnost, se již nerozhoduje o těchto otázkách na principu jednomyslnosti. Evropské instituce dostaly pravomoci k vytváření celounijních právních norem. Již podpisem Maastrichtské smlouvy byla zřízena takzvaná Azylová a přistěhovalecká politika Evropské unie, která sjednocuje pravidla pro imigraci z třetích zemích do států Evropské unie. Evropská unie je integračním uskupením, které představuje typ nejhlubší integrace ve světové ekonomice.⁹ Moc Evropy bude v příštích letech do značné míry záviset na schopnosti a ochotě evropských národů spolupracovat při společných aktivitách, taková spolupráce však bývá problematická.¹⁰ Občanem třetí země je občan státu, který není členem EU a není zároveň občanem Islandu, Lichtenštejnska, Norska a Švýcarska. Pro azylovou politiku Evropské unie, Norska, Islandu, Lichtenštejnska a Švýcarska je zásadní Dablinká úmluva z ní vyplývající Dublinský systém. Ten stanovuje stát, který posuzuje konkrétní žádost o azyl a mezinárodní ochranu. Je tím členská země EU, která je odpovědná za kontrolu vstupu toho určitého cizince na území Evropské unie. Ve věci rozhodne, ať je žádost o mezinárodní ochranu podána kdekoliv na území těchto států.

Cílem dublinského systému je eliminovat jev zvaný „asylum shopping“, kdy řízení o žádosti cizince je vedeno současně nebo postupně několika členskými státy, do kterých se cizinec účelově přemísťuje, a současně předejít situaci označované jako „refugee in orbit“, kdy se naopak žádný stát nepokládá za

---

8 MÜLLER, K. *Politická sociologie*. Praha, 2008. s. 166.

9 CIHELKOVÁ, E. *Integrace ve světové ekonomice*. Praha, 2003. s. 662.

10 GILBERT, F., CLAY, D. *Konec evropské éry*. Praha, 2003. s. 607.

příslušný k meritornímu posouzení žádosti o mezinárodní ochranu, neboť aplikuje princip třetí bezpečné země na členské státy Evropské unie, ve kterých žadatel o mezinárodní ochranu pobýval před příchodem do státu, který nyní žádost hodnotí.¹¹ Pro žadatele o mezinárodní ochranu Dublinský systém obecně znamená,

že má právo na meritorní posouzení jeho žádosti o mezinárodní ochranu pouze v jednom členském státě Evropské unie (tzv. „one-chance-only princip“).

Důvodem k vytváření společné evropské azylové politiky, která vytváří pro všechny členské státy stejnou azylovou legislativu je mimo jiné Schengenský systém, jenž odstranil na vnitřní mezistátních hranicích celní a pasové kontroly. Tím byl umožněn nejen volný pohyb občanů Evropské unie, což zřejmě pomáhá odstranit mentální bariéru mezi jednotlivými zeměmi a znamená skutečné sjednocování Evropy, ale také vytváří prakticky nekontrolovaný pohyb imigrantů po celém území takzvaného Schengenského prostoru.

V roce 1984 podepsala Spolková republika Německo a Francie takzvanou Saarbrückenskou dohodu, na základě které měly být postupně odstraněny hraniční kontroly na společné státní hranici. Jedním z hlavních důvodů byla stávková pohotovost dopravců a protesty proti dlouhým frontám na Německo francouzské hranici. V následujícím roce 14. června 1985 podepsala Spolková republika Německo, Francie, Nizozemí, Belgie a Lucembursko smlouvu o budoucím odstranění kontrol osob na společných hranicích. Tato smlouva byla podepsána v lucemburské obci Schengen, což mělo být symbolické, jelikož obec leží nedaleko trojmezí Francie, Lucemburska a Německa. Schengenská dohoda o volném pohybu osob uvnitř některých zemí unie byla dalším důležitým aktem společenství: otevřely se tak cesty k vytvoření právního evropského prostoru.¹² Kontroly na hranicích však nebyly odstraněny ihned, ale až 19. června 1990 byla opět v obci Schengen podepsána takzvaná Úmluva k provedení Schengenské dohody. Na jejímž základě byl vytvořen a uveden do provozu Schengenský informační systém. Teprve až 26. března 1995 byly odstraněny hraniční kontroly

---

11 *Dublinský systém* [online]. 2014 cit. 2014-12-30] Dostupné na WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/dublinsky-system.aspx>>.

12 DUROSELLE, J.B. *Dějiny Evropy*. Praha, 2005. s. 414.

mezi pěti původními signatářskými státy, k těm se však již připojilo Španělsko a Portugalsko.

Území České republiky se stalo součástí Schengenského prostoru 21. prosince 2007 spolu s Polskem, Slovenskem, Maďarskem, Litvou Lotyšskem, Estonskem, Slovinskem a Maltou. Od tohoto dne lze překračovat pozemní hranice i mimo bývalé hraniční přechody. Omezení fakticky platí na území národních parků, kde je povoleno pohybovat se pouze po vyznačených cestách. Z toho vyplývá, že zde přechod státních hranic mimo turistické trasy odporuje nikoli Schengenské dohodě, ale právním předpisům na ochranu přírody.

Občan státu Evropské unie musí mít při překročení vnitřní hranice u sebe doklad totožnosti, což je občanský průkaz nebo cestovní pas, popřípadě, že je nemůže získat i řidičský průkaz. Psi, kočky a fretky musí mít pas pro drobná zvířata vydávaná schválenými veterinárními lékaři, zde musí být platné potvrzení o očkování proti vzteklině. Některé členské státy vyžadují i další očkování, kdy toto musí být aplikováno v určité časové lhůtě před vstupem zvířete do daného státu. Jezdec na koni musí mít u sebe průkaz koně.

Dnes Schengenský prostor tvoří území států Evropské unie mimo Spojené království Velké Británie a Severního Irska, Irské republiky. Na vstup do Schengenského prostoru se připravuje Chorvatsko – plánováno na rok 2015, Kypr – plánováno na rok 2016, dále pak Rumunsko a Bulharsko. Schengenský prostor tvoří také území čtyř nečlenských států Evropské unie: Norska, Islandu, Lichtenštejnska a Švýcarska, které podepsaly a ratifikovaly Schengenskou smlouvu.

Vatikán, Monako a San Marino nejsou součástí Schengenského prostoru, ale na jejich hranicích s Schengenským prostorem se neprovádějí hraniční kontroly.

Schengenský prostor nezahrnuje všechna zámořská území členských států. Zahrnuje portugalskou Madeiru a Azorské ostrovy. Na druhou stranu nezahrnuje zámořská území Francie, španělská města Melilla a Ceuta v severní Africe, dánské autonomní území Grónsko a Faerské ostrovy, zámořské nizozemské autonomní regiony, britská korunní závislá území Jersey, Guernsey a ostrov Man.

Naopak mnišská „republika“ Svatá Hora Athos na poloostrově Athos v Egejském moři je sice dle zákona součástí Schengenského prostoru, jakožto součást Řecka, ale je zde zohledňována dohoda s Řeckým státem a mužští návštěvníci si musí koupit zvláštní povolení ke vstupu, ženy mají na Svatou Horu vstup bez výjimek zakázán.

Bezvízový vstup do Evropské unie mají občané Černé Hory, Bývalé jugoslávské republiky Makedonie, Albánie, Bosny a Hercegoviny a Srbska, pokud vlastní biometrické pasy.

Zásadní součástí Schengenského režimu bezhraničních vnitřních kontrol je Schengenský informační systém – zkráceně SIS. Jedná se o bezpečnostní databázový systém sloužící k pátrání po osobách a věcech. Tento systém byl uveden do provozu v roce 1995, kdy byly odstraněny kontroly na vnitřních hranicích prvních států Schengenského prostoru. Postupem času Schengenskou smlouvu podepsaly další země a původní informační systém by rozšíření o další státy technicky nezvládl. Jednalo se o rozšíření Evropské unie 1. května 2004 o deset zemí, kdy se předpokládal jejich brzký vstup do Schengenského prostoru. Starý Schengenský informační systém byl pojmenován SIS I, zatímco nový SIS II.

2.2 Legální migrace do Evropské unie

Na úvod je třeba upřesnit pojmy používané v oblasti migrace. Migrace je přesun osob – migrantů z jednoho bydliště do druhého, a to na určitou dobu. Proto existuje migrace v rámci měst, okresů, krajů, států, či společenství států čímž je Evropská unie.

V této práci je pojem migrace definován jako přestěhování osoby z jednoho státu do druhého minimálně na dvanáct měsíců, přičemž tato osoba v nové zemi předtím nebydlela minimálně dvanáct měsíců a více. Takto definuje migraci statistický úřad Evropské unie takzvaný Eurostat. Stejně tak to doporučuje Organizace Spojených národů z roku 1998 počítání statistiky

mezinárodní migrace. Z této definice vyplývá, že přistěhovalectví (immigration) je počet přesídlených - příchozích osob na dané území, v této práci je myšleno na území státu či celé Evropské unie, v průběhu jednoho roku. V rámci statistik je uváděn konkrétní kalendářní rok. Statistiku nelze ztotožňovat, jak se to někdy děje, s pouhým elementárním zpracováním údajů.¹³ Získávání reálných dat bývá klíčovým prvkem v celém statistickém popisu skutečnosti.

Vystěhovalec (emigrant) je analogicky osoba, která se z daného místa, nejčastěji státu, odstěhuje minimálně na dvanáct měsíců, jestliže v něm minimálně dvanáct měsíců pobývala. Odtud plyne, že vystěhovalectví je počet osob - emigrantů, které se z daného území odstěhovaly minimálně na dvanáct měsíců, jestliže zde předtím bydlely minimálně dvanáct měsíců.

Další pojem je čistá migrace, nebo též migrační saldo, což rozdíl mezi počtem přistěhovalců a vystěhovalců. Z toho plyne, že jestliže je toto číslo kladné, do státu nebo oblasti se přistěhovalo více osob než se vystěhovalo. V případě, že je záporné více osob se vystěhovalo než se přistěhovalo. Čistá migrace však nedává obraz o velikosti migračních toků na dané území, jelikož znázorňuje pouze rozdíl těchto toků, přičemž v případě, že jsou příchozí a výchozí zhruba stejně velké, nedává informaci o počtu přistěhovalců a počtu vystěhovalců vzhledem k celé populaci na daném území. To tom nás informuje takzvaná hrubá míra čisté migrace, což je poměr čisté migrace na průměrný počet obyvatel v určitém roce na daném území. Hodnota je vyjádřena na určitý počet obyvatel, většinou na jeden tisíc.

Populační změna udává rozdíl počtu osob žijících v určité oblasti – státu na konci měřeného období a na začátku měřeného období. Většinou k prvnímu lednu dvou po sobě jdoucích kalendářních roků. V případě, že je toto číslo kladné jedná se o pozitivní změnu populace, to znamená nárůst počtu osob na daném území. V případě, že je toto číslo záporné jedná se o negativní změnu populace, o úbytek počtu osob na daném území. Populační změna je součtem přirozené populační změny, to znamená živě narozených dětí minus počet zemřelých, plus migračního salda. Hrubá míra populačního růstu je poměr celkového růstu počtu

---

13 HINDLS, R., HRONOVÁ, S., SEGER, J. *Statistika pro ekonomy*. Praha, 2003. s. 13.

obyvatel k průměrnému počtu obyvatel na daném území za časové období, zpravidla jeden rok, a to celé vyjádřeno na určitý počet obyvatel, většinou na jeden tisíc.

Údaje o počtu obyvatel v určitém členském státě Evropské unie se určují k 1. lednu daného roku. Vychází se z posledního sčítání obyvatel, a následně se tento počet upravuje změnami v registrech osob. Průměrný počet obyvatel země v konkrétním roce se určuje jako aritmetický průměr počtu obyvatel k 1. lednu konkrétního roku a k 1. lednu roku následujícího.

Počet obyvatel Evropské unie se zvyšoval, jednak proto, že byla založena 1. listopadu 1993 v počtu dvanácti členských států, a jejich počet se od té doby stále zvyšuje. Dále pak následovaly čtyři rozšíření v letech 1995, 2004, 2007, 2013 a celkový počet se zvýšil na dvacet osm členských států.

V roce 2001 mělo všech dvacet osm současných členských států Evropské unie počet obyvatel 488 234. V roce 2012 měla současná osmadvacítka už pět set pět milionů obyvatel, což představovalo 7,3% celosvětového počtu obyvatel. Nejlidnatější zemí v roce 2012 byla Čína s jedno miliardou třemi sty padesáti miliony občanů, následovaná Indií s jednou miliardou dvěma sty třiceti šesti miliony obyvatel, přičemž součet obyvatel Číny a Indie představoval 36,7% počtu obyvatel světa, který v roce 2007 překročil sedm miliard.

Jak již bylo uvedeno migrační tok osob neprobíhá pouze z celého světa do Evropské unie, popřípadě z Evropské unie, ale také mezi jednotlivými členskými státy.

Během roku 2012 se dle statistik Eurostatu, do sedmadvaceti členských států Evropské unie přišlo milion sedm set tisíc přistěhovalců ze zemí mimo Evropskou unii. Jestliže dochází k imigraci osob ze států mimo Evropskou unii, označuje se to jako vnější migrace. V případě, že probíhá přesídlení obyvatel z jednoho členského státu do druhého je to označováno jako vnitřní migrace. V roce 2012 dosáhla vnitřní migrace v Evropské unii stejného počtu jako ta vnější, a to milion sedm set tisíc osob. Tři miliony čtyři sta tisíc osob se přistěhovalo do jednoho členského státu Evropské unie, zatímco dva miliony sedm set tisíc se jich z jednoho členského státu odstěhovalo.

Nejatraktivnější unijní zemí pro přistěhovalce se v roce 2012 stala Spolková republika Německo s pěti sty devadesáti dvěma tisíci dvěma sty příchozími. Druhou nejpřitažlivější zemí se ve stejném roce stalo Spojené království Velké Británie a Severního Irska s počtem čtyři sta devadesát osm tisíc osob. Následují Itálie s tři sta padesáti tisíci osmi sty přistěhovalci, Francie se tři sta dvaceti sedmi tisíci čtyřmi sty osobami a Španělsko se třemi sty čtyřmi tisíci stem přistěhovalci. Španělsko však v onom roce také zaznamenalo nejvíce osob, které se z členského státu Evropské unie vystěhovalo, a to více jak čtyři sta čtyřicet tisíc. Dále pak Spojené království Velké Británie a Severního Irska s více než třemi sty dvaceti jedním tisícem emigrantů, následujícím Francií s dvěma sty osmdesáti osmi tisíci emigranty a Polskem s dvěma sty sedmdesáti pěti tisíci vystěhovalci.

Záporné migrační saldo, to znamená, že se více osob ze země vystěhuje než přistěhuje, mělo v roce 2012 Bulharsko, Česká republika, Irská republika, Řecko, Španělsko, Kypr, Polsko, Portugalsko, Rumunsko, Litva, Lotyšsko a Estonsko. Souviselo to nepochybně s dozníváním ekonomické krize v některých státech Evropské unie.

Migrace obyvatel, ať už legální či nelegální již mnoho let není záležitostí lokální, to znamená pouze na území části nebo celém kontinentu, ale stala se globální záležitostí se všemi svými pozitivními či negativními dopady. Proto se v průběhu let stávalo čím dál více zřejmější, že se problém migrace na Evropský kontinent bude muset přesunout z národní úrovně na celounijní.

Na konci roku 2005 byl schválený takzvaný „plán politiky legální migrace“. Jednalo se o nový přístup k legálnímu přistěhovalectví do Evropské unie. Integrace přistěhovalců a jejich případný přínos pro společnost jejich nové vlasti – členského státu Evropské unie pochopitelně přímo nebo nepřímo ovlivňuje život obyvatel v ostatních zemích osmadvacítky. Proto evropští politici usoudili, že je nutné řešit přistěhovalectví úrovni celé Evropské unie. V případě nejednotných pravidel na celounijní úrovni v kombinaci s volným pohybem osob v Schengenském prostoru by docházelo k porušování národních zákonů týkajících se pracovně právních vztahů a pobytových předpisů v členských zemích Evropské

unie. Mělo se vycházet ze zkušeností jednotlivých členských zemí, které mají navzájem rozdílnou přistěhovaleckou tradici, co se týče počátku přijímání přistěhovalců, geografické oblasti, ze které imigranti nejčastěji přicházejí. Ta je dána historickými vazbami zdrojových a cílových zemí, ať už jde nejčastěji o bývalé kolonie, kde se udržel mezi obyvateli původní koloniální, tedy původní úřední jazyk, geografickou vzdáleností, nadstandardními obchodními vazbami mezi státy. Podobná snaha o přijetí společných unijních směrnic určujících podmínky vstupu, pobytu, zaměstnávání a podnikání pro občany takzvaných třetích zemí předložená v roce 2001 Evropskou Komisí nebyla z důvodu rozdílného pohledu jednotlivých členských zemí na danou problematiku přijata.

V první polovině první dekády 21. století v době nastartování relativní hospodářské konjunktury v Evropské unii bylo politicky průchodnější přijmout takovýto plán, který počítal programem přijímání takzvaných ekonomických migrantů ze zemí mimo Evropské unie, takzvaných třetích zemí, kteří měli obsadit kvalifikovaná pracovní místa s vyššími požadavky na kvalifikaci. Tyto návrhy byly předloženy před příchodem ekonomické recese do Evropské unie v roce 2008. Ekonomická recese je fáze hospodářského cyklu, kdy je domácí produkt pod potencionálním produktem a nezaměstnanost je nad přirozenou mírou nezaměstnanosti.¹⁴ To mělo sloužit nejen jako potencionální zvyšování konkurenceschopnosti Evropské unie na světovém trhu, v návaznosti na dříve přijatou Lisabonskou strategii, ale mělo i zajistit udržení demograficky příznivých parametrů společnosti, jelikož se počítalo, že už v roce 2010 mělo ve všech členských státech zemřít více lidí, než se jich mělo narodit a tento trend měl v následujících letech pokračovat. Evropská Komise však zdůraznila, že stárnutí a úbytek obyvatel kontinentu nelze řešit pouze přistěhovalectvím. Podle odhadů demografů bude česká populace v roce 2050 mezi třemi nejstaršími populacemi v Evropské unii.¹⁵ Úhrnná plodnost se již dlouhodobě pohybuje okolo 1,4 dítěte na ženu. Ale reprodukční jednotka jsou dva lidi – muž a žena, úhrnná plodnost tedy

---

14 HOFMAN, P., *Makroekonomie. Středně pokročilý kurz*, Praha, 2004, s. 413.

15 CENTRUM PRO SOCIÁLNÍ A EKONOMICKÉ STRATEGIE UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE., *Vize rozvoje České republiky do roku 2015*, Gutenberg, 2001, s. 132.

musí být alespoň okolo 2,1 dítěte na ženu, aby nám společnost nevymírala.¹⁶ To není problém jenom Evropy, ale také některých vyspělých asijských států a severní Ameriky.

Jak již bylo zmíněno, přijetím Amsterodamské smlouvy, jenž vstoupila v platnost 1. května 1999 došlo k přesunu migrační, vízová a azylové politiky z III. pilíře do I. pilíře. A proto se tato odvětví stala součástí společného evropského práva, což vedlo k nutnosti zavést společnou imigrační politiku. Ta se netýkala pouze plánu politiky legální migrace, ale také společné politiky potírání nelegální migrace, azylového řízení a vracení nelegálních imigrantů do jejich domovských zemí. Proto byl v roce 2004 přijat takzvaný Haagský program, který stanovil pro roky 2005 až 2010 kroky k naplnění společné celounijní migrační politiky. Na konci roku 2009 byl přijat takzvaný Stockholmský program v záležitosti justice a vnitřních věcí pro léta 2010 až 2014. Část tohoto programu má za cíl vybudování společného eurounijního azylového systému a částečně společnému boji proti organizovanému zločinu.

V květnu roku 2009 byla přijata směrnice 2009/50/ES o podmínkách pro vstup a pobyt státních příslušníků třetích zemí za účelem výkonu zaměstnání vyžadujícího vysokou kvalifikaci, ta umožňuje občanům třetích zemí získat povolení k pobytu, jenž zároveň slouží jako pracovní povolení. Jsou vydávány takzvané modré karty („EU Blue Card“), ty na základě společné unijní definice pracovní kvalifikace, pracovní smlouvy a mzdy, která je stanovena nad minimální limit ceny práce v daném členském státě Evropské unie. Modrá karta je dlouhodobý pobyt za účelem výkonu zaměstnání vyžadující vysokou kvalifikaci. Modrá karta opravňuje cizince k pobytu a zároveň výkonu zaměstnání, tj. cizinec nepotřebuje zvlášť pracovní povolení. Vysoká kvalifikace je definována jako vysokoškolské vzdělání nebo vyšší odborné vzdělání trvající nejméně tři roky.

Žádost o vydání modré karty může podat občan takzvané třetí země, na zastupitelském úřadě státu Evropské unie, ve které hodlá vykonávat vysoce kvalifikovanou práci po dobu více než tři měsíců. Tento občan třetí země však může požádat o modrou kartu také na určeném pracovišti ministerstva vnitra na

---

¹⁶ CÍLEK, V., ed. *Tři svíce za budoucnost*, Praha, 2012, s. 109.

území daného členského státu Evropské unie, jestliže se v této zemi již nachází a má v tomto státě povolení k dlouhodobému pobytu, nebo jestliže má vízum k pobytu nad devadesát dnů, a nebo jestliže je držitelem modré karty v jiném členském státě Evropské unie. Žádost se podává osobně. Kromě cestovního dokladu a dvou fotografií musí žadatel předložit potvrzení o zajištěném ubytování a pracovní smlouvu pro vykonávání vysoce kvalifikované práce na dobu minimálně jednoho roku, na týdenní pracovní dobu a mzdu, jenž musí dosahovat například v České republice jede a půl násobek průměrné hrubé mzdy v České republice. Tuto průměrnou hrubou mzdu vyhláší sdělením Ministerstvo práce a sociálních věcí. Ta je určena jako průměrná měsíční mzda pro předchozí kalendářní rok, dále pak jako celková průměrná hrubá mzda za dvanáct měsíců, např. od 1. května 2014 do 30. dubna 2015.

Dále pak musí žadatel předložit dokumenty, které uznávají příslušné vzdělání občana třetí země danými orgány v České republice, popřípadě, že žádá o modrou kartu v jiné členské zemi Evropské unie, tamními místními orgány. Musí být také prokázáno, že zaměstnání, jenž chce žadatel vykonávat skutečně vyžaduje vysokou kvalifikaci a jedná se o vysoce kvalifikovanou práci. Dále pak musí dosažené vzdělání žadatele, které bylo následně uznáno příslušnými orgány, odpovídat charakteru vykonávané práce.

Žadatel musí před vydáním modré karty prokázat doklad o cestovním zdravotním pojištění u pobytu nad devadesát dnů, na dobu než něj začne platit žadatelův zaměstnavatel veřejné zdravotní pojištění. Po žadateli může také být vyžadováno předložení obdoby výpisu z Rejstříku trestů, popřípadě lékařskou zprávou, že netrpí závažnou nemocí. Řízení žádosti o vydání modré karty podléhá v České republice zákonu č. 326/1999 Sb. o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, popřípadě správnímu řádu. Ministerstvo vnitra má podle zákona č. 326/1999 Sb. o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů lhůtu devadesáti dnů na vyřízení žádosti, v případě že byla podána na území České republiky.

V případě, že nastanou v žádosti nějaké nejasnosti, které musí žadatel napravit, tato lhůta pro vydání rozhodnutí se přerušuje. V průběhu řízení má

žadatel právo kdykoliv nahlédnout do svého spisového materiálu a seznámit se s ním. V případě kladného vyřízení žádosti a vydání modré karty občanu třetí země, informuje Ministerstvo vnitra České republiky také budoucího zaměstnavatele o tom, že žadatel splnil podmínky vydání. Modrá karta je vydávána ve formě průkazu opatřeného biometrickými údaji. Modrá karta se vydává na dobu o tři měsíce delší než na jakou je podepsána pracovní smlouva, nejdéle však na dobu dvou let. Modrou kartu je možné prodloužit. Jestliže Ministerstvo vnitra České republiky zamítne žádost o modrou kartu, a to z taxativně uvedených důvodů, má žadatel patnácti denní lhůtu na podání odvolání. Je stanoveno devět taxativně uvedených důvodů k zamítnutí žádosti. Mezi nimi je například případ, že je žadatel nežádoucí osoba na území České republiky, žadatel předložil padělané dokumenty důležité ke kladnému posouzení žádosti, existuje důvodné nebezpečí, že by cizinec mohl při svém pobytu na území jiného smluvního státu ohrozit jeho bezpečnost nebo v něm závažným způsobem narušit veřejný pořádek anebo ohrozit mezinárodní vztahy smluvních států. Nebo žadatel trpí nemocí stanovené ve vyhlášce Ministerstva zdravotnictví České republiky. Žadatel se bez vážného důvodu nedostaví k výsledku, odmítne vypovídat nebo ve výpovědi uvede nepravdivé skutečnosti, nebo žadatel nesplní podmínky pro udělení povolení. V případě, že držitel modré karty ukončí pracovní poměr, pro který mu byla karta vydána je povinen tuto skutečnost ohlásit Ministerstvu vnitra České republiky, a to ve stanovenou lhůtu. Dále má držitel povinnost oznámit změnu zaměstnavatele, popřípadě změnu pracovního zařazení ve společnosti, pro kterou mu byla modrá karta vydána.

V případě, že občan takzvané třetí země hodlá v členském státě Evropské unie vykonávat v zaměstnaneckém poměru práci, jenž nevyžaduje vysokou míru kvalifikace, respektive jí přímo nevyžaduje může požádat o takzvanou „zaměstnaneckou kartu“. Tato karta má stejně jako modrá karta duální charakter. To znamená, že v sobě spojuje povolení k pobytu a pracovní povolení v konkrétním členském státě Evropské unie. Žadatel o zaměstnaneckou kartu musí splňovat předepsanou úroveň vzdělání či kvalifikaci pro konkrétní nabízené pracovní místo. Pracovní karta se stejně jako modrá karta váže na konkrétní

pracovní místo. Toto místo musí být se souhlasem zaměstnavatel vedeno v centrální evidenci volných pracovních míst obsaditelných držiteli zaměstnanecké karty. Zaměstnanecká karta se vydává stejně jako modrá karta na dobu trvání pracovní smlouvy, nejdéle však na dva roky. Postup při žádosti o vydání zaměstnanecké karty je obdobný jako u modré karty.

Cizinec může podat žádost na zastupitelském úřadě České republiky v zemi jejíž je občanem, nebo ve které má trvalý nebo dlouhodobý pobyt. To neplatí jestliže je žadatel občan státu, který je taxativně uveden na seznamu zemí, ve vyhlášce č. 429/2010 Sb. jejichž státní příslušníci jsou oprávněni podat žádost o udělení dlouhodobého víza nebo o vydání povolení k dlouhodobému pobytu nebo trvalému pobytu na kterémkoli zastupitelském úřadě České republiky. Podat žádost o zaměstnaneckou kartu může také občan takzvané třetí země na příslušném pracovišti Ministerstva vnitra České republiky, jestliže je držitelem víza opravňujícího k pobytu v České republice nad devadesát dnů, nebo jestliže vlastní povolení k dlouhodobému pobytu. K žádosti cizinec předloží platný cestovní doklad, doklad o zajištění ubytování. Dále pak pracovní smlouvu, dohodu o pracovní činnosti nebo alespoň smlouvu o smlouvě budoucí, ve které se žadatel o zaměstnaneckou kartu a jeho budoucí zaměstnavatel zavazují uzavřít v ujednané době pracovní smlouvu nebo alespoň dohodu o pracovní činnosti. V této smlouvě musí být zakotveno, že výše mzdy nebude nižší než je měsíční sazba minimální mzdy bez ohledu na délku pracovní doby, přičemž tato doba nesmí být kratší než patnáct hodin týdně.

2.3 Nelegální migrace do Evropské unie

Schengenský prostor v současné době obepíná 44.000 kilometrů dlouhá vnější mořská hranice a 9.000 kilometrů dlouhá vnější pozemní hranice. Jak již bylo uvedeno, Evropa byla od konce druhé světové války cílem migrantů prakticky z celého světa. V roce 1995 byly v rámci naplnění Schengenské dohody odstraněny hraniční kontroly na vnitřních hranicích, to znamená mezi

signatářskými státy. Byl spuštěn Schengenský informační systém a byla zavedena další opatření, přesto se zvýšilo nebezpečí z hlediska působení organizovaného zločinu v Schengenském prostoru, který pochopitelně nerespektuje vnitřní hranice. Proto bylo v Amsterdamské smlouvě z roku 1999 zohledněna koordinace a spolupráce policie a soudních orgánů. Od roku 1999 byla také posílena spolupráce v oblasti migrace, azylu a bezpečnosti.

26. října 2004 byla založena Evropská agentura pro řízení operativní spolupráce na vnějších hranicích členských států EU s názvem FRONTEX, což je zkratka francouzského „Frontières extérieures“, česky „Vnější hranice“. Cílem agentury je kooperace operativní spolupráce ochrany vnější hranice Evropské unie členských států na evropské úrovni. Sídlem FRONTEXu je Varšava. FRONTEX pomáhá spolupráci pohraničním orgánům všech členských zemí Evropské unie, nikoli jen Schengenského prostoru. K naplňování tohoto úkolu slouží společné operace, trénink, analýza rizik, výzkum, informační systémy a sdílení informací, pomáhání členským státům při návratu migrantů.

Frontex řídí generální ředitel, kterého jmenuje správní rada FRONTEXU na pět let. Generálním ředitelem může být jmenován pouze osoba s dlouholetou praxí v oblasti ochrany hranic. Generálního ředitele zastupuje náměstek výkonného ředitele. Agentura také disponuje vlastními technickými prostředky, což jí zaručuje nezávislost.

Správní radu FRONTEXu tvoří vyslanci každého členského státu, který do ní vysílá na čtyři roky po jednom zástupci. Evropské komise jmenuje dva své členy. Čtyřleté funkční období může člen správní rady prodloužit pouze o jedno další čtyřleté období. Správní rada také určuje organizační strukturu FRONTEXU.

Společné operace – FRONTEX plánuje, koordinuje a vyhodnocuje společné operace, ať už letecké, pozemní nebo námořní.

Trénink – FRONTEX je odpovědný za vypracování společných standardů odborné přípravy, a to na všech úrovních, od mužstva po důstojníky.¹⁷

Analýza rizik – FRONTEX sbírá a analyzuje informace o stavu na vnější hranici. Informace sbírá od zpravodajských služeb členských států či jiných, dále

¹⁷ *Frontex* [online]. 2015 cit. 2015-02-30] Dostupné na WWW: <<http://frontex.europa.eu/operations/roles-and-responsibilities/>>.

ze sdělovacích prostředků či vědeckých výzkumů.

Pomoc při návratu migrantů – v případě, že členský stát rozhodne o vypovězení migranta ze svého území, poskytuje FRONTEX, je-li to třeba, pomoc při provedení deportace, při snaze o snížení finančních nákladů.

FRONTEX také spolupracuje s pohraničními orgány nečlenských zemí, z kterých přes vnější hranici do Evropské unie přicházejí migranti.

Analýza rizik je výchozím bodem pro další plánování, a to jak krátkodobé, střednědobé, tak dlouhodobé. Frontex sleduje globální bezpečnostní prostředí, zejména politické, ekonomické, sociální, technologické, právní a environmentální faktory, které by mohly mít vliv na bezpečnost na vnějších hranicích. Cílem je mít co nejreálnější obraz na vnější hranici Evropské unie.

Důležitým faktorem ochrany vnější Schengenské hranice proti nelegální migraci a dalších protiprávní činnosti je spolupráce FRONTEXu s takzvanými třetími zeměmi. Spolupráce orgánů FRONTEXu s orgány těchto zemí mají posílit spolupráci jednotlivých členských států Schengenské smlouvy. Tato spolupráce je založena na analýze možných rizik. Tyto třetí země jsou buď země migračně zdrojové nebo tranzitní, to znamená země, jež nejsou členskými státy Evropské unie. Tato spolupráce je významným prvkem strategie společné ochrany vnější hranice Evropské unie – takzvané Integrated Border Management (IBM).

Tato spolupráce je plně ve shodě s vnější politikou Evropské unie a jejím přístupem ke globálnímu přístupu k migraci a mobilitě, Evropského paktu o přistěhovalectví a azylu Stockholmského programu.

Zvláštní formu spolupráce provádí FRONTEX s kandidátskými zeměmi Evropské unie a zeměmi, které potencionálně mohou v budoucnu vstoupit do Evropské unie. Jedná se o země západního Balkánu, Turecka a Ukrajiny. Cílem této spolupráce je mimo společné koordinaci v boji s nelegální migrací a dalším protiprávním jednáním na vnější hranici Evropské unie, také zavedení standardů a postupů při správě hranic dle norem Evropské unie, jelikož se státní hranice některých těchto zemí stanou v budoucnu částí vnější hranice Evropské unie.¹⁸

Zvláště důležitá je pro FRONTEX také spolupráce se státy u

18 *Frontex* [online]. 2015 cit. 2015-02-30] Dostupné na WWW:

<<http://frontex.europa.eu/operations/roles-and-responsibilities/>>.

Středozemního moře v severní Africe a na Blízkém východě. Do Evropské unie se dopravuje většina nelegálních migrantů přes Středozemní moře, proto je spolupráce s těmito zeměmi v potírání nelegální migrace a pašování pro Evropskou unii zásadní. Volné moře se pochopitelně monitoruje a kontroluje mnohem obtížněji než pozemní hranice. Tohoto důvodu je vstup do Schengenského prostoru a členských států Evropské unie prováděn převážně po moři. Dalším důvodem spolupráce se státy ležícími u Středozemního moře je také velké nebezpečí, které migrantů na moři vzniká, a které způsobuje velký počet úmrtí těchto běženců způsobených utonutím.

Frontex také zajišťuje pomoc při financování technických opatření v takzvaných třetích zemích ze strany Evropské unie. Dále také vysílá do těchto států styčné důstojníky důležité pro spolupráci orgánů hraniční kontroly v jednotlivých zemích, analýze rizik, školení a společné operace. Stejně tak přijímá tyto styčné důstojníky z třetích zemích.¹⁹

Tato forma spolupráce je dvoustranná, má individuální specifika, která zohledňují socio-kulturní danosti jednotlivých třetích zemí. Například v šesti západo Balkánských zemích byla vytvořena síť analýzy rizik. FONTEX zde spolupracuje s obdobnými orgány, zabývající se stejnou problematikou, pomocí společné metodiky a postupů při sběru dat, jejich třídění a následné analýze. Obdobnou formu spolupráce uplatňuje FRONTEX se státy na východě od vnější hranice Schengenského prostoru a Evropské unie, kde byla s temnějšími orgány vytvořena strukturovaná síť k získávání a sdílení informací.

Příkladem realizovaných projektů FRONTEXU je výcvik jednotek pohraniční stráže v některých třetích zemí s názvem Common Core Curriculum (CCC), díky němuž jsou mimo jiné zaváděny stejné standardy a postupy při ochraně státních hranic těchto zemí a vnější Schengenské hranice. Během výcviku se tyto cizí pohraniční jednotky učí ovládat technické vybavení určené pro jejich pracovní činnost, které je vybírané a zaváděné orgány FRONTEXu a placené z fondů Evropské unie, což dále zvyšuje kooperabilitu zúčastněných stran.²⁰ V

---

19 *Frontex* [online]. 2015 cit. 2015-02-30] Dostupné na WWW: <<http://frontex.europa.eu/operations/roles-and-responsibilities/>>.

20 *Frontex* [online]. 2015 cit. 2015-02-30] Dostupné na WWW:

současné době FRONTEX provádí zavádění technické podpory ostrahy hranic v Tunisku a Maroku, financovaných Evropskou unií.

Dalším projektem je takzvaný projekt Eastern Partnership Integrated Border Management Capacity Building Project (IBM), který má za cíl usnadnit zákonný přeshraniční pohyb osob a zboží, a potírat nelegální. Dále bojuje proti korupci a potlačování lidských práv.²¹ Součástí východního partnerství je Bělorusko, Ukrajina, Moldavsko, Gruzie, Arménie a Ázerbájdžán. Projekt Východní partnerství je součástí eurounijní politiky sousedství. Jeho neoficiálním cílem je podpora hospodářské a politické transformace v těchto zemích bývalého Sovětského svazu, která by měla vést až k dosažení politicko-ekonomických standardů, jenž by umožnily v budoucnu vstup těchto států do Evropské unie. Iniciátorem vzniku východního partnerství bylo v roce 2009 Polsko s podporou pobaltských zemí a Švédska.

V roce 2013 měl FRONTEX podepsané pracovní dohody o spolupráci se sedmnácti státy, s Albánií, Arménií, Ázerbájdžánem, Běloruskem, Bosnou a Hercegovinou, Černou Horou, Gruzii, Kanadou, Kapverdami, Makedonií, Nigérií, Ruskou federací, Spojenými státy americkými, Srbskem a Tureckem. Dále pracuje na podmínkách dohod o spolupráci s Brazílií, Egyptem, Libyí, Marokem, Mauretánií, Senegalem a Tuniskem.

Je mnoho způsobů jak se nelegální migranti fyzicky dostanou do Evropské unie. Podle statistik FRONTEXU většina osob, které pobývají v zemích Evropské unie nelegálně, do ní vstoupila legálně s platnými příslušnými vízy, ale už před dobou jejich platnosti nevycestovali a zůstali v Evropské unii nelegálně. Tyto osoby nejčastěji přicestovali do Evropské unie letecky přes mezinárodní letiště.

Přes moře a po souši „vede“ do Evropské unie osm hlavních migračních cest. Každá z těchto cest je pochopitelně využívána migranty z jiných částí světa, rozdíly mezi nimi jsou i v počtu průchozích.

Z Afriky na Kanárské ostrovy, což je autonomní část Španělského království, vede takzvaná Západoafrická cesta. Tato námořní cesta vede převážně

<<http://frontex.europa.eu/intelligence/risk-analysis/>>.

21 *Frontex* [online]. 2015 cit. 2015-02-30] Dostupné na WWW:

<<http://frontex.europa.eu/intelligence/risk-analysis/>>.

z Mauretánie a Senegalu, ale i z Maroka. Migrace z Maroka je většinou organizována pašeráckými gangy, ale nedosahuje takového počtu jako migrace z Mauretánie a Senegalu, která je masivnější, ale není centrálně organizována a využívá vybudované know how struktury. K cestě z Mauretánie a Senegalu jsou převážně využívány dřevěné rybářské lodě zvané cayucos, zatímco k cestě z Maroka jsou využívány malé dřevěné rybářské lodě zvané Pateras.

Pokud jde o země původu příchozích, převažují občané Maroka, Senegalu, Nigérie, Nigeru a Mali.

Migrační vlna Západoafrickou cestou kulminovala v roce 2006, kdy se tudy pokusilo dostat do Evropy okolo 32.000 nelegálních běženců, což v té době představovalo největší počet ze všech osmi hlavních migračních cest do Evropské unie. Následující rok klesl počet migrantů na 12.500, v roce 2008 na 9.200. Od roku 2010 se pohybuje okolo dvou set osob. Tato cesta také slouží k pašování narkotik z Afriky, jelikož je tu po nich zvýšená poptávka, protože Kanárské ostrovy jsou centrem turistického průmyslu.²²

Důvodem prudkého snížení počtu utečenců bylo podepsání a aplikace dohod mezi Španělskem, Mauretánií a Senegalem. Dále podepsání dohod mezi Španělskem a mateřskými zeměmi migrantů o jejich repatriaci (navrácení) do původních vlastí. A v neposlední řadě zvýšená pohraniční ostraha této oblasti.

Další migrační cestou je takzvaná Západní středomořská cesta vedoucí z severní Afriky do Španělska, včetně pozemní hranice španělských enkláv v Maroku Ceuty a Melilly. Původně tuto cestu používali převážně občané Maroka a Alžírsko, postupně narůstal počet migrantů ze subsaharské Afriky. Tato cesta je také významná z hlediska pašování narkotik do Evropské unie, především konopí z Maroka, dále pak kokainu. Pašeráci narkotik často používají rychlé čluny, v poslední době i modelů malých vrtulníků a letadel.

Mnoho migrantů se pokouší dostat do Španělska skrytě v nákladních automobilech a kontejnerech na trajektech mířících do přístavů Almeria a Algeciras. Počet běženců na této trase se pohybuje okolo 6.500 osob. V roce 2011

---

22 *Frontex* [online]. 2015 cit. 2015-02-30] Dostupné na WWW: <<http://frontex.europa.eu/trends-and-routes/migratory-routes-map/>>.

dosáhl 8.450 osob, ale v roce 2013 klesl na 6.800 osob.²³ Snížení počtu migrantů snažících se dostat do Španělska souvisí s růstem nezaměstnanosti v zemi v důsledku hospodářské krize. Naopak faktorem k potencionálnímu nárůstu je občanská válka v Mali. Od roku 2011 se zvyšuje počet osob pokoušejících se nelegálně překročit pozemní hranici Ceuty a Melilly. Roku 2005 obletěly svět záběry tisíců Afričanů pokoušejících se překročit plot na hranicích Melilly. Počet narušení hranice této enklávy se následující rok dramaticky snížil, v důsledku zvýšení prostředků na ochranu Španělské hranice, ale jak už bylo uvedeno také v důsledku mezivládních dohod o repatriaci nelegálních uprchlíků mezi Španělskem a mateřskými státy.

Další migrační cestou je takzvaná Střední středozevní cesta vedoucí z Libye a Tuniska na Maltu a do jižní Itálie - na Sardinii, ostrovy Lampedusia a Lampione, ale i na pevninskou Kalábrii.

Touto cestou prochází již mnoho let hlavní proud migrantů z Afriky do Evropy. V minulosti to souviselo to s relativně prosperující Libyí, která do roku 2010 představovala pro migranty místo kde mohli vydělat na africké poměry dost peněz. Proto byla do roku 2010 Libye tranzitní ale i cílovou zemí pro Afričany, kteří zde buď zůstali, nebo zde vydělanými penězi si zaplatili cestu do Itálie.

Pokud jde o státní příslušnost migrantů, většinu tvoří občané Nigérie, Nigeru, Somálska, Eritree, ale v posledních letech v souvislosti s „ Arabským jarem“ i občané Tuniska a Sýrie. V roce 2014 bylo 39.650 migrantů ze Sýrie, 33.600 z Eritree a přes 26.000 ze Subsaharské Afriky.²⁴

V roce 2008 italské a maltské orgány ve svých výsostných vodách a na pevnině zajistily 39.800 nelegálních migrantů. Následující rok, poté co italská vláda podepsala dvoustranou dohodu s Libyí, se tento počet snížil 11.000 osob a v roce 2010 na 4.500 osob. Po pádu kadáfího režimu se počet migrantů v roce 2011 zvýšil na 64.300 osob, v roce 2012 klesl na 15.900, v roce 2013 stoupl na 40.000 a v roce 2014 stoupl na nevídaných 170.000 osob, což je rekordní počet lidí, kteří

---

23 *Frontex* [online]. 2015 cit. 2015-02-30] Dostupné na WWW: <<http://frontex.europa.eu/trends-and-routes/western-african-route/>>.

24 *Frontex* [online]. 2015 cit. 2015-02-30] Dostupné na WWW: <<http://frontex.europa.eu/trends-and-routes/migratory-routes-map/>>.

čtvrtletí roku 2011 přistálo na ostrově Lampedusa více než 20.000 Tunisanů, kteří se chtěli dostat do Francie.²⁵

S vysokým počtem pokusů překročení Středozemního moře v této oblasti souvisí také velké množství lidí, kteří při plavbě zahynou. V roce 2014 to bylo okolo 3.500 mrtvých. V říjnu 2013 zemřelo najednou 366 migrantů, jejichž loď se převrhla u ostrova Lampedusa.

Další cesta sloužící k nelegální migraci do Evropské unie je takzvaná Apulijsko – Kalábrijská cesta, vedoucí z Egypta a Turecka, ale také z Řecka. Mnoho nelegálních migrantů se usadilo v Řecku, ale s růstem hospodářské krize a tím spojené vysoké nezaměstnanosti se rozhodli opustit zemi a odejít přes moře do Itálie a dále do Evropy. K převozu lidí z Řecka do Itálie používají často pašeráci jachet, které tolik nepoutají pozornost pohraničních orgánů.

K pašování osob z Egypta se používají větší rybářské lodě, které táhnou malé čluny. Cestou se zastaví na Krétě a dalších řeckých ostrovech, kde naberou další běžence. Po příplutí k italským břehům migranti přestoupí na malé rybářské lodě, kterými se vydají k pevnině, zatímco velká loď odpluje zpět do Egypta. Většinu migrantů na této cestě tvoří občané Pákistánu, Afghánistánu, Bangladěše, ale v posledních letech i mnoho obyvatel Sýrie.

V roce 2009 bylo na této cestě zaznamenáno 807 migrantů. V roce 2010 se zvýšil na 2.788 osob. V roce 2011 kulminoval na 5.259 běžencích, v roce poklesl na 4.772 osob a v roce 2013 stoupl na 5.000 osob.

V roce 2014 začali pašeráci lidí používat velké nákladní lodě, především na cestách z Turecka do Itálie. Cena za převoz z Turecka do Itálie stojí 6.000 Euro. Pašování osob ve velkých nákladních lodích je pro pašeráky z hlediska kvantity výhodnější kvůli ziskům, než jejich převoz na malých rybářských člunech z Libye. Kromě Libye všechny státy severní Afriky zvýšily ostrahu svých výsostných vod, a to z důvodu pronikání islámských extrémistů, proto se stalo pašování lidí přes severní, kromě Libye s rozpadlou centrální vládou, v posledních letech obtížnější. Na druhou stranu používají pašeráci staré, mnohdy už vyřazené lodě.

²⁵ *Frontex* [online]. 2015 cit. 2015-02-30] Dostupné na WWW:

<<http://frontex.europa.eu/trends-and-routes/central-mediterranean-route/>>.

roku. Jak je vidět ze statistik nepatří Apulijsko-Kalábrijská cesta k nejužívanější. Mezi osmi hlavními migračními cestami do Evropské unie je po takzvané Východní cestě druhá nejméně vytižená. Vyplývá to zřejmě nutnosti proplout dvěma výsostnými vodami – řeckými a italskými. Jak již bylo uvedeno, Řecko slouží v posledních letech, vzhledem k ekonomické krizi a vysoké nezaměstnanosti, pouze jako tranzitní země na cestě na Západ. Migranti do Schengenského prostoru z Řecka raději cestují přes Balkán. Tato cesta je FRONTEXem statisticky sledována teprve od roku 2009.²⁶

Další migrační cestou do Evropské unie je takzvaná Východní středoziemní cesta vedoucí z Turecka do Řecka, Bulharska a na Kypr. Od roku 2008 se tato cesta stala druhou nejvytiženější po Střední středoziemní cestě. Turecko na této trase, vzhledem ke své geografické poloze, zaujímá tranzitní, respektive výchozí lokalitu ke vstupu nelegálních migrantů do Evropské unie. Města Istanbul a Izmir se staly centry převaděčské sítě. Turecko v posledních letech liberalizovalo svojí vízovou politiku vůči mnoha Africkým zemím. Proto mnozí migranti, jejichž cílem je Evropská unie, se nejprve letecky dopraví do Turecka a odtud je převaděči převezou do Řecka, Bulharska, Rumunska či Itálie. Z hlediska státní příslušnosti migrantů zaujímají největší podíl občané Sýrie, což je vzhledem k občanské válce v zemi a společnými hranicemi s Tureckem nabíledni. Další skupinou jsou občané Afghánistánu a Somálska. V posledních letech se také zvyšuje podíl běženců ze subsaharské Afriky.²⁷

V roce 2008 touto převaděčskou cestou prošlo do Evropské unie 52.300 osob, v roce 2009 to bylo 40.000 osob. V roce 2010 se počet zvýšil na 55.700 běženců. V létě roku 2010 byl na řecko-tureckých hranicích odhalena převaděčská stezka. V říjnu stejného roku přecházelo u města Orestiada turecko-řeckou hranici tři sta nelegálních migrantů denně, což bylo jedno z nejhorších období z hlediska masového náporu na vnější Schengenskou hranici vůbec. V reakci na tuto takřkajíc invazi, požádaly řecké orgány FRONTEXX o vyslání pohraniční jednotky

---

26 *Frontex* [online]. 2015 cit. 2015-02-30] Dostupné na WWW:

<<http://frontex.europa.eu/trends-and-routes/eastern-mediterranean-route/>>.

27 *Frontex* [online]. 2015 cit. 2015-02-30] Dostupné na WWW:

<<http://frontex.europa.eu/trends-and-routes/migratory-routes-map/>>.

rychlé reakce (RABIT), ty byly nasazeny následně v listopadu. Sto devadesát jedna pohraničnicků bylo vysláno do Řecka z dvaceti šesti států Evropské unie, aby pomohlo zvládnout situaci na řecko-turecké hranici.²⁸

Po krátkodobém poklesu migrace se v průběhu roku opět zvýšila, když za celý rok 2011 dosáhla 57.000 osob. V létě roku 2012 však řecká vláda přijala několik opatření k ochraně hranice s Tureckem, mimo jiné nechala postavit dvanácti kilometrový hraniční plot v severo-východním cípu země u města Orestia. Dále byly provedeny dvě pohraniční a policejní operace: Aspida a Xenios Zeus. První spočívala ve zvýšení počtu pohraničnicků v oblasti u pozemní hranice s Tureckem, druhá měla za cíl odhalování nelegálních imigrantů po celém území Řecka a jejich následném vyhoštění. Byla také zkrácena doba během které musejí osoby nelegálně se zdržující v Řecku zem opustit na sedm až třicet dnů, v případě, že nejsou umístěni v uprchlických táborech. Dále se navýšila kapacita detenčních zařízení pro osoby nelegálně pobývajících na území Evropské unie. Také byla zvýšena spolupráce s Tureckými pohraničními orgány. Tato opatření významně snížila počty pokusů o nelegální vstup do Řecka, ale měla též za následek odklonění nelegálního migračního proudu do Bulharska, ale též z Turecka do Itálie a zvýšení počtu odhalení padělaných pasů na letištích v Evropské unii osob, které přiletěli z Turecka.²⁹

Z tohoto je patrné, že zvýšení ostrahy vnější Schengenské hranice jednoho státu Evropské unie, přesune migrační vlnu do jiného státu a má pouze několikaletý nebo měsíční efekt. Příkladem je Španělsko, které v roce 2009 investovalo do navýšení ostrahy hranic, což se projevilo poklesem počtu běženců, ale také jeho nárůst na takzvané Střední středozevní cestě z Tuniska a Libye do Itálie. Dalším případem je zmiňovaný případ Řecka, kdy se migrační vlna přesunula do Bulharska a Itálie. Pochopitelně počty nelegálních pokusů hranic nesouvisí pouze s intenzitou ostrahy vnější Schengenské hranice, ale i s ekonomickou situací daného státu, kterým běženci vstupují do Evropské unie. Což

---

28 *Frontex* [online]. 2015cit. 2015-02-30] Dostupné na WWW:

<<http://frontex.europa.eu/trends-and-routes/eastern-mediterranean-route/>>.

29 *Frontex* [online]. 2015 cit. 2015-02-30] Dostupné na WWW:

<<http://frontex.europa.eu/trends-and-routes/migratory-routes-map/>>.

platí zejména v posledních letech v souvislosti s hospodářskou krizí v Řecku a Španělsku.

Zásadní vliv na intenzitu migračních toků má ovšem také lokální konflikty a občanské války v regionech Afriky a Blízkého východu, jako například občanská válka v Sýrii, Afghánistánu nebo Mali. V roce 2014 došlo nárůstu počtu běženců na takzvané východní středozemní cestě na 58.300 osob, jehož podstatnou část tvořili občané Sýrie. Ti mířili především do Bulharska a řecké ostrovy. Tento počet je takřka dvojnásobný oproti předchozímu roku. Tímto počtem se Východní středozemní cesta stala roku 2014 druhou nejvytíženější cest, sledovaných FRONTEXem, hned po Střední středozemní cestě, která toho roku dosáhla, do té doby na hranicích Evropské unie nevídaných 171.000 běženců.³⁰

Další registrovanou nelegální migrační cestou do Evropské unie je takzvaná Západní Balkánská cesta vedoucí do Chorvatska z Bosny a Hercegoviny a do Maďarska ze Srbska, ale i Rumunska, které je členskou zemí Evropské unie, ale zatím není součástí Schengenského prostoru.

Tuto cestu využívali, před zrušením vízové povinnosti, především občané států Západního Balkánu, zemí, které ještě nevstoupily do Evropské unie – Makedonie, Srbska, Bosny a Hercegoviny, Černé hory a Kosova, ale také občané asijských zemí.

V roce 2014 prošlo touto cestou do Maďarska 43.360 osob, což je více než dva krát tolik než v předchozím roce 2013, kdy tudy prošlo 19.950 běženců. Ale i tento počet je trojnásobný oproti roku 2012, kdy počet migrantů na této cestě byl 6.390 lidí. Tento nárůst souvisí se zavedením bezvízového režimu pro občany západobalkánských zemí v roce 2010.³¹

Západobalkánská cesta je využívána asijskými a africkými běženci, kteří z Turecka přešli do Řecka nebo Bulharska a odtud přes Makedonii a Srbsko až k Maďarské hranici. Co se týče státního občanství migrantů, když pomineme

---

30 *Frontex* [online]. 2015 cit. 2015-02-30] Dostupné na WWW:

<<http://frontex.europa.eu/trends-and-routes/migratory-routes-map/>>.

31 *Frontex* [online]. 2015 cit. 2015-02-30] Dostupné na WWW:

<<http://frontex.europa.eu/trends-and-routes/western-balkan-route/>>.

obyvatele zemí západního Balkánu, největší podíl zaujímají občané Sýrie a Somálska. Mnoho migrantů žilo nelegálně v Řecku a po zhoršení ekonomické situace v zemi a nárůstu nezaměstnanosti se přes Bulharsko, Rumunsko nebo přes západní Balkán pokusilo dostat do dalších zemí tvořící Schengenský prostor.

Po zrušení vízové povinnosti pro země regionu dosáhl počet žádostí o azyl občany těchto zemí v roce 2012 počtu 33.000. a tvořilo 12% všech žádostí o azyl v Evropské unii. Občané těchto zemí začali po zrušení vízové povinnosti využívat ke vstupu do Evropské unie legální vstupy přes hraniční přechody s cestovními pasy. Jak už bylo uvedeno, někteří v Evropské unii požádali o azyl, jiní porušili pobytový režim a po vypršení stanovené lhůty pro bezvízový pobyt v unii zůstala, tento nárůst představoval asi 20% oproti době s vízovou povinností. Popřípadě začali někteří v Evropské unii pracovat nelegálně bez povolení.³²

V lednu 2013 nabyla v Maďarsku účinnosti právní norma, která přesunula žadatele o azyl do otevřených utečeneckých táborů, ty však mnozí opustili a odešli do jiných zemí Evropské unie.

V létě roku 2013 překračovalo Srbsko-maďarské hranice až 130 osob denně. Proto byla v Maďarsku přijata legislativní opatření umožňující umístit do detenčních zařízení osoby podezřelé ze zneužívání azylového procesu. Dále Maďarské orgány navýšily kapacitu pohraničních orgánů na Srbské hranici.

V roce 2014 došlo v Maďarsku k nárůstu počtu žadatelů o azyl z Kosova, pro jehož občany nebyla zrušena vízová povinnost.

Další nelegální převaděčská cesta do Evropské unie je takzvaná Albánsko-řecká cesta, vedoucí z Albánie do Řecka. V letech 2008 a 2009 představoval počet 42.000 a 40.000 migrantů na této trase 40% všech zjištěných nelegálních překročení vnější Schengenské hranice. V roce se tento počet snížil na 35.300 osob, teprve v roce 2011 došlo k rapidnímu snížení počtu nelegálních běženců na 5.300 osob.³³ Toto snížení však souvisí se zrušením vízové povinnosti pro vstup do Schengenského prostoru pro občany Albánie na konci roku 2010, kdy tito dříve

---

32 *Frontex* [online]. 2015 cit. 2015-02-30] Dostupné na WWW:

<<http://frontex.europa.eu/trends-and-routes/western-balkan-route/>>.

33 *Frontex* [online]. 2015 cit. 2015-02-30] Dostupné na WWW:

<<http://frontex.europa.eu/trends-and-routes/migratory-routes-map/>>.

nelegální překročitelé hranic se stali obyčejnými turisty. Mnoho z nich však nadále v Řecku nelegálně pracovalo, především v zemědělství a stavebnictví, ti po odhalení byli vraceni zpět do Albánie. O tomto protiprávním jednání byl proveden záznam v Schengenském informačním systému, proto byl v roce 2014 mnoha občanů Albánie odmítnut vstup do Itálie a Slovinska.³⁴

Po odstranění vízové povinnosti pro občany Albánie bylo zaznamenán nárůst počtu překročení doby pobytu v mnoha členských státech Evropské unie. Dále pak byl zaznamenán nárůst odhalených pozměněných dokumentů občanů Albánie při přechodu z Schengenského prostoru do Spojeného království Velké Británie a Severního Irska a do Irské republiky.

Na druhou stranu snížení počti nelegálních přechodů Albánských hranic umožnilo albánským orgánům zaměřit svou pozornost na jiné protiprávní jednání jako pašování a podobné aktivity.

Odstraněním vízové povinnosti na konci roku 2010 klesl počet nelegálně pobývajících Albánců v Řecku, jelikož do země přicestovali legálně a v případě blízkého se překročení doby stanovené pro bezvízový pobyt se vrátí do Albánie a následně znovu legálně vycestují do Řecka. Tomuto jednání se říká cirkulační migrace.³⁵ Naopak byl zaznamenán nárůst počtu občanů Albánie, kteří porušili pobytový režim v Německu, Francii, Velké Británii, Švédsku a Belgii.

Poslední, z osmi sledovaných a definovaných převaděčských cest do Evropské unie, je takzvaná Východní cesta vedoucí přes vnější Schengenskou hranici osmi členských zemí, a to Norska, Finska, Estonska, Lotyšska, Litvy, Polska, Slovenska a Maďarska, plus Rumunska jako země jehož území netvoří Schengenský prostor, ale je, na rozdíl od Norska, členskou zemí Evropské unie. Za touto vnější pozemní 6.000 kilometrů dlouhou Schengenskou hranicí se nachází Ruská federace, Bělorusko, Ukrajina a Moldavsko v případě Rumunska.

Vzhledem k autoritářskému režimu v Bělorusku a Ruské federaci je pro nelegální migrační cestu do Evropské unie nejvhodnější trasa z Ukrajiny, a to i

---

34 *Frontex* [online]. 2015 cit. 2015-02-30] Dostupné na WWW:

<<http://frontex.europa.eu/trends-and-routes/migratory-routes-map/>>.

35 *Frontex* [online]. 2015 cit. 2015-02-30] Dostupné na WWW:

<<http://frontex.europa.eu/trends-and-routes/circular-route-from-albania-to-greece/>>.

vzhledem k její geografické poloze u Černého moře, přes které se do země z Gruzie, Turecka, ale i Ruské federace dostávají běženci.

Na této východní hranici se v posledních letech, zvláště v roce 2011 a 2012, zvýšil počet legálních cestujících. Na Polsko-Ruské hranici tento nárůst představoval 70%. O něco menší nárůst nastal na Finsko-Ruské, Norsko-Ruské a Polsko-Ukrajinské hranici. Nárůst počtu cestujících a výměny zboží souvisí s ekonomickým růstem v Ruské federaci v posledních letech a zjednodušení podmínek vízového režimu pro její občany.³⁶

Občané Ukrajiny, kteří bydlí do 50 km od Polských hranic, mohou bez víza vstoupit do Polska do padesát kilometrů širokého pásu podél ukrajinské hranice, a pobývat zde během půl roku devadesát dnů. Jedná se o malý přeshraniční styk, jehož zásadní vliv na míru nelegální migrace nelze zatím hodnotit.

Nelegální migraci na východní hranici charakterizuje kombinace využití legálních způsobů překročení vnější hranice s dalšími nezákonnými. Podobná situace nastala také v posledních letech na takzvané Západní balkánské cestě po zrušení vízové povinnosti pro občany západo-balkánských zemí, kromě Kosova. Tyto postupy jsou časté u občanů bývalého Sovětského svazu. Naopak liberalizace vízového režimu pro občany Moldavska neznamenal nárůst počtu žadatelů o azyl z této země.

Frontex začal monitorovat a sbírat data na této hranici teprve v roce 2008. Počet nelegálních překročení se ročně pohybuje okolo jednoho tisíce osob, v roce 2012 dosáhl maxima 1.600 osob. V roce 2013 toto číslo kleslo na 1.300 a v roce 2014 na 1.270 osob. Proto větším problémem než nelegální migrace je na východní hranici pašování věcí. To souvisí s velkým rozdílem ekonomických ukazatelích a životní úrovni rozdílem na obou stranách hranic.³⁷ Tento rozdíl sice není tak výrazný při srovnání například Rumunska a Bulharska s Ukrajinou, natož pak s Běloruskem, kdy ekonomické faktory a životní úroveň hovoří ve prospěch

---

36 *Frontex* [online]. 2015 cit. 2015-02-30] Dostupné na WWW:

<<http://frontex.europa.eu/trends-and-routes/eastern-borders-route/>>.

37 *Frontex* [online]. 2015 cit. 2015-02-30] Dostupné na WWW:

<<http://frontex.europa.eu/trends-and-routes/eastern-borders-route/>>.

Běloruska. Celkově však jsou tyto rozdíly markantní. To je důvodem pašování například cigaret z Ukrajiny do Evropské unie a naopak třeba automobilů na Ukrajinu.

Přes východní hranici se do Evropské unie dostává poměrně mnoho občanů Gruzie, kdy po překročení státní hranice z Běloruska do Polska vlakem, požádají v Polsku o azyl a následně po umístění v azylových centrech odcházejí dále na západ. Dále pak občané Ruské federace, kavkazských zemí, ale i Afghánistánu a Somálska. Na této hranici bylo v roce 2013 39% všech odepření vstupů do Evropské unie, jelikož jsou tu často odhaleny padělaná víza, doklady, známky a podobně.³⁸

Počet nelegálních migrantů dopravujících se do Evropské unie přes moře či po souši dosáhl v roce 2008 přes 151.000 osob, následující rok klesl na 105.000 osob, v roce 2010 mírně stoupl na 106.000 osob. V prosinci 2010 vypukly v Tunisku protivládní protesty, které se následně v roce 2011 rozšířily do prakticky všech arabských zemí, v jejichž důsledku došlo k vlně revolucí označované jako Arabské jaro. V únoru 2011 odstoupil ze své funkce prezident Egypta Husní Mubarak. V říjnu 2011 byl zabit vládce Libye Muammar Kaddáfí. Protesty a revoluce v severní Africe měly za následek zvýšení počtu migrantů z arabských zemí, a to především takzvanou Střední středozevní cestou z Libye do Itálie, ale i z Maroka do Španělska na celkových 194.000 osob. V následujících letech 2012 a 2013 počet nelegálních migrantů klesl na 127.000 a 107.000 osob,³⁹ což zřejmě souviselo s uklidněním situace v zemi. V roce 2014 však celková migrační vlna do Evropy dosáhla 283.000 osob, přičemž k největšímu nárůstu počtu migrantů na cestě z Libye do Itálie, což je pravděpodobně z důvodu zhoršení bezpečnosti v zemi a adaptace pašeráckých gangů na nové poměry.

---

38 *Frontex* [online]. 2015 cit. 2015-02-30] Dostupné na WWW:

<<http://frontex.europa.eu/trends-and-routes/eastern-borders-route/>>.

39 *Frontex* [online]. 2015 cit. 2015-02-30] Dostupné na WWW:

<<http://frontex.europa.eu/trends-and-routes/migratory-routes-map/>>.

3 Legislativní rámec přistěhovalectví do České republiky

3.1 Státní občanství České republiky a jeho způsoby nabytí

Státní občanství, někdy také státní příslušnost, je právní vztah mezi jedincem a státem.⁴⁰ Cizinec je dle zákona č. 435/2004 Sb. o zaměstnanosti⁴¹, osoba, která nemá státní občanství jednoho ze států Evropské unie, EHS nebo ESVO. Cizí státní příslušník je osoba, která nemá státní občanství České republiky. Nabývání a pozbývání státního občanství České republiky upravuje zákon č. 186/2013 Sb. o státním občanství České republiky, jenž vstoupil v účinnost 1. ledna 2014 a tím zrušil zákon č. 40/1993 Sb. o nabývání a pozbývání státního občanství České republiky.

Velkou změnou v novém zákoně je, že nedochází k automatickému pozbytí státního občanství České republiky nabytím státního občanství jiného státu, jak tomu bylo podle starého zákona. Podle Ústavy České republiky nemůže být státní občan České republiky proti své vůli zbaven státního občanství České republiky. Změna v zákoně se však nespojuje s ústavním zněním, jelikož osoba, která dobrovolně nabyla cizího státního občanství, se tím vzdala státního občanství České republiky. Taktéž cizinci, kteří žádají o udělení státního občanství České republiky již nemusí dokazovat, že pozbyly své původní státní občanství.

Dle článku 9 až 11 Smlouvy o Evropské unii každý občan kteréhokoliv státu Evropské unie automaticky získává občanství Evropské unie, které státní občanství členského státu nenahrazuje, ale doplňuje. Práva občanů Evropské unie jsou upravena evropským právem. Občan Evropské unie má právo svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států Evropské unie. Má právo kandidovat, být volen a volit do Evropského parlamentu. Být volen a volit v obecních volbách členského státu, ve kterém má trvalý pobyt, za stejných podmínek jako občané tohoto státu. Právo obracet se na orgány a poradní instituce

40 MIČIENKA, M., *Příruční slovník občana*, 2003, s. 182.

41 Česko. Zákon č. 435/2004 Sb. o zaměstnanosti. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2004.

Unie v jazyce členských zemí a obdržet odpověď ve stejném jazyce. Má petiční právo k Evropskému parlamentu, právo obracet se na evropského veřejného ochránce práv.⁴²

Osoby, které nemají občanství Evropské unie nebo Norska, Islandu, Lichtenštejnska, Švýcarska jsou občané takzvaných třetích zemí. V případě, že občan třetí země je takzvaný rodinný příslušník občana Evropské unie, má právo na volný pohyb po státech Evropské unie. Orgány státu občana, jehož je osoba rodinným příslušníkem, by měly této osobě, občanu třetí země, umožnit vstup a pobyt na území daného státu.

Podle zákona č. 186/2013 Sb. o státním občanství České republiky⁴³, jenž vstoupil v účinnost 1. ledna 2014 právně formuluje způsoby nabývání státního občanství České republiky.

Prvním způsobem je nabytí státního občanství České republiky narozením. Státním občanem České republiky se dítě stává, jestliže jeden z jeho rodičů je občan České republiky, a to i v případě, že se narodí mimo území České republiky. Občanem České republiky se dítě stává, jestliže jeho rodiče nemají státní občanství žádného státu a jeden z rodičů má v den narození na území České republiky povolen pobyt na dobu delší než 90 dnů.

Dalším způsob nabytí státního občanství České republiky je nabytí státního občanství České republiky určením otcovství. Státní občanství České republiky nabude dítě, jehož otec, státní občan České republiky, společně s matkou určil souhlasné prohlášení o otcovství, jestliže matka není občankou České republiky, ale je občankou jiného členského státu Evropské unie, Švýcarska, Norska, Islandu nebo Lichtenštejnska nebo je bez státního občanství anebo není občankou uvedených zemí, ale má trvalý pobyt na území České republiky. Státním občanem České republiky se stává automaticky dítě, u kterého bylo soudem určeno, že jeho otec je občan České republiky.

Další způsob nabytí státního občanství České republiky je osvojením

---

42 *Eur lex* [online]. 2014 cit. 2014-12-30] Dostupné na WWW:

<<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:12012E/TXT>>.

43 Česko. Zákon č. 186/2013 Sb. O státním občanství České republiky. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2013.

(adopci). Dítě nabývá státní občanství České republiky v den nabytí právní moci rozhodnutím orgánu České republiky, jeli alespoň jeden z osvojitelů občan České republiky. Dítě, které bylo osvojeno rozhodnutím orgánu cizího státu a alespoň jedním z osvojitelů je státní občan České republiky, nabývá státní občanství České republiky dnem nabytí právní moci rozhodnutí o uznání osvojení, pokud bylo osvojení v České republice uznáno podle zákona o mezinárodním právu soukromém příslušným soudem v České republice.⁴⁴ V případě, že občan České republiky osvojí zletilou osobu, nestává se tato osoba osvojením automaticky občanem České republiky.

Další způsob nabytí státního občanství České republiky je nalezení. Dítě mladší než tři roky, nalezené na území České republiky, jehož totožnost se nepodaří zjistit, nabývá státní občanství České republiky dnem nalezení na území České republiky, pokud do 6 měsíců ode dne nalezení nevyjde najevo, že nabylo státní občanství jiného státu.

Další způsob nabytí státního občanství České republiky je svěřením do ústavní, pěstounské nebo jiné formy náhradní péče. Jestliže se narodí na území České republiky dítě bez státního občanství a dále zde pobývá podle zákona 326/1999 Sb. o pobytu cizinců na území České republiky⁴⁵ nebo zákona o azylu, stává se občanem České republiky dnem, kdy nabyde rozhodnutí soudu o svěření tohoto dítěte do náhradní péče.

Zákon č. 186/2013 Sb. o státním občanství České republiky⁴⁶, stanovuje podmínky udělení státního občanství. Jak bylo již uvedeno, tento zákon výslovně uvádí, že k nabytí státního občanství České republiky není právní nárok. Dále je zde uvedeno, že státní občanství České republiky nelze udělit žadateli, který ohrožuje bezpečnost státu, jeho svrchovanost a územní celistvost, demokratické základy, životy, zdraví nebo majetkové hodnoty. Proto u žadatele o udělení státního občanství České republiky staršího patnácti let zašlou orgánu, který o

---

44 *Informace k novému zákonu o státním občanství ČR* [online]. 2014 cit. 2014-12-30] dostupné na WWW: <><http://www.mvcr.cz/clanek/informace-k-novemu-zakonu-o-statnim-obcanstvi-cr.aspx>

45 Česko. Zákon č. 326/1999 Sb. o pobytu cizinců na území České republiky. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1999.

46 Česko. Zákon č. 186/2013 Sb. O státním občanství České republiky. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2013.

udělení státního občanství rozhoduje, Policie České republiky a zpravodajské služby České republiky o písemné vyjádření k tomuto žadateli. V případě, že by žadatel dle zprávy těchto orgánů představoval nebezpečí pro ústavní pořádek, vnitřní bezpečnost, státní svrchovanost a územní celistvost České republiky je žádost u udělení občanství zamítnuta s odůvodněním, že žadatel představuje ohrožení bezpečnosti státu. Jeli žádost zamítnuta z tohoto důvodu, není přípustné přezkoumání žádosti soudem.

3.2 Novodobá historie přistěhovalectví do českých zemí

V době komunistického režimu v letech 1948 až 1989 mělo Československo jednoznačně zápornou migrační bilanci. Soudobý režim neprovozoval migrační programy pro usazování cizinců v zemi, a to ani pro občany ostatních socialistických nebo “socialismus budujících“ zemích. Lidé Západních zemí o přesídlení do komunistické země pochopitelně neměli zájem a v rámci socialistického tábora se migrace omezovala pouze na uzavřená manželství mezi cizími státními občany, což se týkalo v Českých zemích maximálně stovek osob. To však neznamená, že by Československo v těchto letech v důsledku odlivu emigrantů zaznamenávalo úbytek obyvatelstva, tento odliv nahrazovala vysoká poválečná porodnost, stejně jako baby boom sedmdesátých let.

Československo se potýkalo s odchodem svých občanů na Západ, který způsoboval nejen odliv mozků, ale měl především negativní psychologický protirežimní efekt, čímž podkopával legitimitu . Dle poznatků Úřadu pro dokumentaci zločinů komunismu emigrovalo z Československa v letech 1948 až 1987 sto sedmdesát tisíc devět set třicet osm osob, přičemž čtyři sta padesát osob na útěku přes tzv. Železnou oponu zahynulo. O život přišlo v tomto období také šest set padesát čtyři příslušníků Pohraniční stráže, z toho jen deset při přestřelce s utíkajícími, v naprosté většině šlo o nehody, sebevraždy nebo o zastřelení kolegu.

Z tohoto důvodu byla po roce 1948 postupně zavedena vojenská ostraha hranice s Rakouskem a Spolkovou republikou Německo. Dále bylo z tohoto důvodu prakticky až na malé výjimky znemožněno legální cestování do nesocialistických států, včetně omezení do Socialistické federativní republiky Jugoslávie, takzvanou výjezdni doložkou. Samotný cestovní pas nestačil k legálnímu překročení státní hranice, k němu bylo zapotřebí mít ještě výjezdni doložku. Od roku 1970 bylo možno bez výjezdni doložky cestovat do Německé demokratické republiky, Polské lidové republiky, Maďarské lidové republiky, Bulharské lidové republiky a Rumunské socialistické republiky. Výjezdni doložka byla zavedena 23. února 1948, zrušena byla 4. prosince 1989. Vydání výjezdni doložky schvalovalo několik institucí a orgánů, přičemž odepření souhlasu jediné znamenalo její nevydání. Byl v ní také zapsán kód, po jejímž rozkódování příslušník Pohraniční stráže se dozvěděl jakým způsobem, to znamená jak důkladně, má její držitel být na hranicích prověřen.

Jestliže se osoba nevrátila ze zahraničí v určeném termínu, nebo překročila státní hranici nezákonně, bylo proti ní zahájeno trestní stíhání pro trestný čin opuštění republiky.

Jedinou výjimkou v negativním přístupu k migraci do socialistického Československa byl program přijímání vysokoškolských studentů, učňů a pracovníků z některých „socialismus budujících“ zemích. Od padesátých let se to týkalo občanů Vietnamské socialistické republiky. Ti se po ukončení studijních nebo výučních programů se vraceli do vlasti. Vietnamští pracovníci v československém průmyslu uměřovali svou práci dluh Vietnamu vůči Československu, přičemž si osvojovali pracovní dovednosti, které měli následně využít při budování průmyslu ve Vietnamské socialistické republice. Příchod Vietnamských studentů a pracovníků do Československa byl soudobě interpretován jako internacionální pomoc v rámci socialistického bloku. Tu si po Československé komunistické straně vyžádala Komunistická strana Vietnamu.

Podobnou dohodu o pobytu studentů mělo socialistické Československo s Mongolskem, Angolou a Kubou.

Počet Vietnamců u nás narůstal především po roce 1973. V první polovině

80. let bylo ČSSR přibližně již 27 tisíc vietnamských občanů, přičemž převážnou část z nich tvořili pracující.⁴⁷ Prakticky stejný program „internacionální pomoci“ fungoval i v Německé demokratické republice. Československo spolu s Německem v roce 1990 tyto smlouvy vypověděly. Občané Vietnamu byli nuceni se z Německa vrátit zpět do vlasti, na rozdíl od Českých zemí, kde jejich počet rostl až do roku 2009 na šedesát jedna tisíc. Od té doby mírně klesl, jelikož bylo omezeno vydávání víz českou ambasádou ve Vietnamu.

Po Sametové revoluci a pádu Železné opony se České země proměnily ze zdrojové země migrace nejprve na tranzitní zemi pro migranty mířící do Západní Evropy. Později po rozpadu Sovětského svazu se Československo stalo cílovou destinací především pro občany Ukrajiny, kde v té době nastal velký hospodářský propad. Během devadesátých let narostl v České republice počet cizinců s povoleným pobytem o téměř dvě stě tisíc, čímž se Česká republika stala v rámci Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD) zemí s největším přírůstkem cizinců. V roce 1993 bylo České republice sedmdesát tisíc cizinců s trvalým či dlouhodobým pobytem nad devadesát dnů, v roce 2012 to bylo již čtyři sta třicet osm, kdy od roku 2008 se tento počet drží na přibližně stejné úrovni.

Od roku 2001 klesá, s výjimkou roku 2004, počet nabytí státního občanství České republiky. To však přímo nesouvisí s celkovým počtem cizinců v České republice. V roce 2011 nabylo české občanství šest tisíc tři sta dvacet jedna cizinců, v roce 2011 to bylo jen devatenáct set dvacet šest. Co se týče procentuální struktury státních občanství osob, které v roce 2011 nabyli státní občanství České republiky, tvořili 16 % občané Slovenské republiky, 10 % Polské republiky, 7 % Ukrajiny, 4 % Ruské federace, 4 % Vietnamu, 4 % Rumunské republiky, 3 % Kazachstánu, další 42 % podíl tvoří občané jiných zemí.⁴⁸

Jak je vidět ze statistiky většinu příchozích tvoří občané socio-kulturně relativně blízkých zemích, jako Ukrajina, Ruská federace, Bělorusko, Kazachstán. Výjimkou je Vietnam, jehož kultura vychází z buddhismu, ale byl i od roku 1884

---

47 ŠÍŠKOVÁ, T., ed. *Výchova k toleranci a proti rasismu. Multikulturní výchova v praxi*. Praha: Portál, 2008. s. 138.

48 *Frontex* [online]. 2015 cit. 2015-02-30] Dostupné na WWW: <<http://frontex.europa.eu/trends-and-routes/migratory-routes-map/>>.

součástí takzvané druhé francouzské koloniální říše. Nicméně všeobecně se dá hodnotit soužití vietnamské komunity s etnickými Čechy a Moravany jako nekonfliktní.

Závěr

Migrace lidí do bohatších a k životu příhodnějších oblastí je fenomén, který je přirozenou součástí celých dějin lidstva. Po konci druhé světové války s technickým rozvojem dopravních a komunikačních prostředků došlo ke globalizaci světa. Nastal rozvoj cestování a skutečný rozmach migrace dotýkající se prakticky všech koutů světa. Masová migrace existovala i v různých historických etapách, jako například stěhování národů nebo osidlování amerického kontinentu či Austrálie Evropany v novověku. Tyto migrační toky se však týkaly vždy jednoho dvou kontinentů a v jednom okamžiku jen jejich částí. Současná globální migrace se týká všech států světa, ať už jako zdrojových nebo cílových zemí. Migrace je často dělena na legální a nelegální. Legální je označována ta varianta, kdy imigranti přicházejí do cílové země legální cestou v a zůstávají v ní v souladu s tamními zákony. V Evropské unii se jedná o různé přistěhovalecké pobídky většinou pro osoby s vysokou kvalifikací. Řádově většího počtu migrantů se týká nelegální migrace. Ti se do jiného státu dostanou nelegálně. Zde však často požádají o azyl nebo po čase, nejčastěji ve Spojených státech amerických, dostanou amnestii, či svatbou s místním občanem svůj pobyt v mnoha případech různým způsobem legalizují. Proto z globálního pohledu nemá dělení migrace na legální a nelegální takový význam.

Některé vyspělé státy světa přijímání přistěhovalců, ať už legálních či nelegálních, vzhledem ke svým kulturním zvyklostem, prakticky neprovozují. Prvním příkladem je Japonsko, které uděluje politický azyl jen několika jednotlivcům ročně. Druhým příkladem je Korejská republika, která přistěhovalce z jiných zemí než z Korejské lidově demokratické republiky nepřijímá.

Evropská unie, Spojené státy americké, Austrálie a Kanada se snaží potírat nelegální migraci na svá území. Úspěšnost není pochopitelně zdaleka stoprocentní, proto byla přijata myšlenka migraci nějakým způsobem regulovat. Spojené státy americké, Austrálie a Kanada vznikly na základě osidlování území lidmi převážně z Evropy. Tato migrace byla v devatenáctém století a dříve

prakticky spontánní, omezení se týkalo některých rasových a etnických skupin. Tyto restriktce byly postupně odstraněny a Západ se stal cílem migrantů celého zbytku světa. Regulace migrace začala mít formu kvót a pobídek pro dělnické profese, kterých mělo být při poválečné obnově Evropy a především v šedesátých letech a později nedostatek. Když se zvýšila v devadesátých letech v Západní Evropě nezaměstnanost, byl postupně zaveden systém udělování trvalého či dlouhodobého pobytu cizincům s vysokou kvalifikací, což v Evropské unii vyústilo počátkem první dekády dvacátého prvního století v zavedení modrých karet. Vzhledem k vysoké nezaměstnanosti v Evropské unii všeobecně, a to i u osob s vysokou kvalifikací, jedná se o snahu legalizovat pobyt alespoň části cizinců, kteří přijíždějí studovat do Evropské unie a získají zde vysokoškolské vzdělání.

Základním zájmem národa je zachovat si svoji existenci i tedy specifické rysy etnické pospolitosti, a nebýt pod politickým, psychickým a kulturním tlakem jiného národa.⁴⁹ Elity ekonomicky vyspělých států si však začínají uvědomovat, že migraci do jejich zemí nelze zastavit a ani vynaložení velkých prostředků na posílení pohraničních orgánů nevede vždy ke snížení migračního toku. Navíc zvýšení ochrany jedné části Schengenské vnější hranice má za následek přesunutí migračního toku na jinou část hranice. Proto je třeba k migraci přistupovat v globálních souvislostech a odstraňovat její příčiny. To je však úkol pro několik příštích generací.

---

49 KREJČÍ, O., *Mezinárodní politika*, Praha, 1997, s. 137.

Seznam použité literatury a pramenů

Literární zdroje

1. DUROSELLE, J.B. *Dějiny Evropy*. Praha, 2005. s. 664. ISBN 80-7321-180-7.
2. KELLER, J. *Dějiny klasické sociologie*. Praha: SLON, 2005. s. 529. ISBN 80-86429-52-0.
3. KŘEN, J. *Dvě století střední Evropy*. Příbram, 2005. s. 1068. ISBN 80-7203-612-2.
4. CIHELKOVÁ, E. *Integrace ve světové ekonomice*. Praha: C. H. Beck, 2003. s. 709. ISBN 80-7179-804-5.
5. GILBERT, F., CLAY, D. *Konec evropské éry*. Praha, 2003. s. 656. ISBN 80-204-0887-8.
6. HOFMAN, P., *Makroekonomie. Středně pokročilý kurz*, Praha: C.H. Beck, 2004, s. 424. ISBN 80-7179-764-2.
7. PÁNA, L., SOMR, M., *Metodologie a metody výzkumu*, České Budějovice, 2007, 164 s. ISBN 978-80-86708-52-2.
8. KREJČÍ, O., *Mezinárodní politika*, Praha Victoria Publishing a.s., 1997, s. 137. ISBN 80-7187-034-x.
9. FROUZOVÁ, M. ed. *Mříže v ráji*. Vyšehrad, 2006. s. 176. ISBN 80-7021-847-9.
10. MÜLLER, K. *Politická sociologie*. Praha: Portál s.r.o., 2008. s. 216. ISBN 978-80-7367-380-2.
11. MIČIENKA, M., *Příruční slovník občana*, Sociologické nakladatelství, 2003. s. 192. ISBN 80-86429-17-2.
12. HINDLS, R., HRONOVÁ, S., SEGER, J. *Statistika pro ekonomy*. Profesional Publishing, 2003. s. 415. ISBN 80-86419-34-7.
13. SHARPE, M.E. *Světový terorismus*. Praha, 2001. s. 572. ISBN 80-7237-340-4.

14. CÍLEK, V., ed. *Tři svíce za budoucnost*, Praha: Novela Bohemica, 2012, s. 308. ISBN 978-80-87683-02-6.
15. CENTRUM PRO SOCIÁLNÍ A EKONOMICKÉ STRATEGIE UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE., *Vize rozvoje České republiky do roku 2015*, Gutenberg, 2001, s. 162. ISBN 80-86349-02-0.
16. ŠIŠKOVÁ, T., ed. *Výchova k toleranci a proti rasismu. Multikulturní výchova v praxi*. Praha: Portál, 2008. s. 208. ISBN 80-7178-285-8.
17. SOUKUP, M. *Základy kulturní antropologie*. Praha, 2009. s. 121. ISBN 978-80-87207-03-1.

Elektronické zdroje

1. *Nelegální migranti* [online]. 2014 cit. 2014-12-30] Dostupné na WWW: <http://www.mighealth.net/cz/index.php/Neleg%C3%A1ln%C3%AD_migranti>.
2. *Dublinský systém* [online]. 2014 cit. 2014-12-30] Dostupné na WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/dublinsky-system.aspx>>.
4. *Eur lex* [online]. 2014 cit. 2014-12-30] Dostupné na WWW: <<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:12012E/TXT>>.
5. *Informace k novému zákonu o státním občanství ČR* [online]. 2014 cit. 2014-12-30] dostupné na WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/informace-k-novemu-zakonu-o-statnim-obcanstvi-cr.aspx>>.
6. *Informace k novému zákonu o státním občanství ČR* [online]. 2014 cit. 2014-12-30] dostupné na WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/informace-k-novemu-zakonu-o-statnim-obcanstvi-cr.aspx>>.
7. *Frontex* [online]. 2015 cit. 2015-02-30] Dostupné na WWW: <<http://frontex.europa.eu>>.